

Garua: Bible for 1 Thessalonians, 2 John, 2 Peter, Colossians, Ephesians, Hebrews, James, Jude, Philemon, Titus

Formatted for Translators

©2022 Wycliffe Associates

Released under a Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

Bible Text: The English Unlocked Literal Bible (ULB)

©2017 Wycliffe Associates

Available at <https://bibleineverylanguage.org/translations>

The English Unlocked Literal Bible is based on the unfoldingWord® Literal Text, CC BY-SA 4.0. The original work of the unfoldingWord® Literal Text is available at <https://unfoldingword.bible/ult/>.

The ULB is licensed under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

Notes: English ULB Translation Notes

©2017 Wycliffe Associates

Available at <https://bibleineverylanguage.org/translations>

The English ULB Translation Notes is based on the unfoldingWord translationNotes, under CC BY-SA 4.0. The original unfoldingWord work is available at <https://unfoldingword.bible/utn>.

The ULB Notes is licensed under the Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 International License.

To view a copy of the CC BY-SA 4.0 license visit <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Below is a human-readable summary of (and not a substitute for) the license.

You are free to:

- Share — copy and redistribute the material in any medium or format.
- Adapt — remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially.

The licensor cannot revoke these freedoms as long as you follow the license terms.

Under the following conditions:

- Attribution — You must attribute the work as follows: "Original work available at <https://BibleInEveryLanguage.org>." Attribution statements in derivative works should not in any way suggest that we endorse you or your use of this work.
- ShareAlike — If you remix, transform, or build upon the material, you must distribute your contributions under the same license as the original.
- No additional restrictions — You may not apply legal terms or technological measures that legally restrict others from doing anything the license permits.

Notices:

You do not have to comply with the license for elements of the material in the public domain or where your use is permitted by an applicable exception or limitation.

No warranties are given. The license may not give you all of the permissions necessary for your intended use. For example, other rights such as publicity, privacy, or moral rights may limit how you use the material.

Ephesians

Chapter 1

¹Pol, eia aposel ne Eibus Kristus lilo liu na vuranga ne Deo, e Deo holi bakokovi lilo Epese, ²Nidodo ne mutou tamudi kamumu ne Deo e Tamane tou turane Gare Eibus Kristus.³Deo e Tamane tou turane Gare Eibus Kristus ge marige, ere habi ne miseu amaki lobo lilo na Hanunu meli na sinahaulu na tuanga ne Kristus. ⁴E Deo bole rovu tou malamuga pal na paravana karbau amalia eia ge lehea, manga tou go holi na baka pekato lilo na vuranga vona.⁵Kanara e Deo i vuranga mai tou, na i lata tou mangae tuna vona ni leha leho ne Eibus Kristus. E Deo i lehea manga ieni na vuranga vona na nabutalanga kamumu ne vona. ⁶Na vuhuna kua ieni tou ge marige ke rane Deo kana ni dodo vona turana vulvulona kamumu i lehea ke tou. Eia i lehea kia mangae ke rane Eibus Kristus, e tuna i vuranga maia hale liu.⁷Na dala ne Eibus Kristus, Deo i kona rovu tou na i hataplakia lobo a pekato ne tou. Eia leho manga kia ieni, kara mangae, nidodo vona i vonu liu. ⁸Eia i likitalea nidodo vona meli ne tou turana nabutalanga lobo turana varu kakava.⁹E Deo i latea i kakava kane tou na nabutalanga vona i kaploho ke tou. I latea maki ieni na vuranga vona ge vasiri tou ka leho ne Eibus i latea meli na bolo. ¹⁰Eia nabutalea pal a parava i uria pali ge vakapopo lobo amaki, iena maki meli na sinahaulu tano ieni na malila, na e Kristus ge matau na ge mata maia.¹¹E Deo i uru tou pal malamuga eia uru tou turane Kristus. Eia nabutalea pal mangae ge lehea manga iena na i lehea mang na vuranga vona turana nabutalanga vona. ¹²E Deo i lehea maki lobo manga miseu harbau mahuhuli miseu ge bole rike arana turana glori vona. Miseu liu ere avinai liu mugugaia ni mulimaia e Eibus Kristus na miseu bilip kane eia.¹³E mutou avinai ranga mutou longea popo akavunga i muholi liu, iena a vinara ne Kristus i bole rovu mutou. Mutou bilip kane Kristus na eia uru pal amak ne mutou turana Hanunu ne Deo, manga eia i promise pali kia. ¹⁴Hanunu ne Deo eia i vasiri tou pal manga tou ge bole lobo amaki ne Deo i promis kia pal. Maki lobo ieni bele ge mutou ge bole rike arana.¹⁵Avuhuna iena na parava na muga iau alongea kavunanga na bilip ne mutou kane Eibus a Gare na vulvulona ni lata kamumu bakokovi turana ngatavivine ne Deo i uru ne vona, ¹⁶iau a kankenena Gare na parava lobo na tenkyu ke Deo ke mutou na ni kena Gare.¹⁷Iau akenkena Gare manga e, e Deo a Gare ne tou Eibus Kristus, e Tamane tou erei i matau na tuanga ikakava muka ne vona, eia ge habia ne mutou ahanunu na nabutalanga kamumu na go rovi lobo amaki lobo, vona kara eia ge uru tala lobo amaki ikaploho ne mutou. ¹⁸Iau akenkena Gare manga matana hatene mutou ge kakava, na mutou ge rovia manga Deo ilehea ne tou. Iau akenkena Gare manga mutou ge rovia a maki kamumu Deo i promis ge habi na vinai lobo eia i vunia kane tou. ¹⁹Iau a kena Gare manga mutou ge rovia a garunga vona imuka ne Deo imeli liu ge koli miseu ere i bilip keia. A garunga ne Deo ileho garu liu ne miseu. ²⁰A garunga iena i malamuga pal i leleho ne Kristus. Deo i vahadongea na liba na i vanunia ge matau na kanenana meli na tuanga vona. ²¹Eia uru rike Kristus meli na vinai mukmuka ranga turana vinai na gavman na maki lobo i tahoka garunga na maki lobo i tahoka hanunu i garu i tabuli meli liu ge matamaia maki lobo itahoka rana. Kristus i mugaia maki lobo baraieni na mulmulu popo.²²Deo i uru lobo a maki tano na vahane Kristus na i lehea i matau meli na ge matamaia vinai turana maki lobo. ²³Tou a bakokovi tou a bobone Eibus, na eia i lilo ne tou na maki lobo ere a vliki go bole liu.

Chapter 2

¹Malamuga mutou matau na mutou leha vulvulona hale ka pekato mutou matau manga bakovi mate pali. ²Mutou leleha vulvulona hale na pekato, mulimaia vulvulone mutou vinai na malila. Mutou mulimaia a hanunu hale i matau meli na mori na i matamaia popo a malila. Ahanunu hale lobo iena ortou leleho lilo na bakokovi ortou pulpula gnava ne Deo. ³Malamuga tou lobo tou vonga turana bakokovi lobo iena ortou pulpulo angava, na tou mulimaia vulvulona ne tou turana nabutalanga ne tou. Tou mulimaia vuranga na nabutalanga ne tou malamuga. Tou matau manga kua vinai ranga na tou go bolea haratenga ne Deo. ⁴Deo i dodo hale liu tou misia manga i vuranga mai tou. ⁵Manga tou matau manga vinai i mate pal kia vulvulone tou i hale, i lata tou mahuli na tou matau turane Kristus. Nidodo vona kua, i bole rovu tou. ⁶Deo i vahadongo tou turane Kristus, i lata tou matau turane Kristus na sia king vona meli o heven. ⁷I leho manga kia ieni ge vasiri a bakokovi ge mai mulmuli, nidodo vona muka i lehea ke tou, vona kara eia i kisi tou pali turane Eiusus Kristus. ⁸Nidodo ne Deo kua, mutou bilip na Deo i bole rovu mutou. Ieni ba maki tara tou kua tou latea. Bakua, iena a presen mai ne Deo. ⁹Bai mai na garunga na bakovi i lehea, mangaena bakua tara bakovi ge bole rike a rana. ¹⁰Kanara, Deo i lata tou pali kalaba matau turane Eiusus kristus, ke tou ge lata vulvulona kamumu. Vulvulona lobo iena Deo i uria pal malamuga ke tou togo lalaho lilo vona. ¹¹Nabutalea manga malamuga tou matau manga bakovi na tuanga tara. A Juda ortou valvali a kainertou na ortou killala mutou "a bakokovi bai valvala kainertou." Manga vulvulona ni vala kaine tou, a limana bakokovi rovi ni vali. ¹²Na parava iena, mutou karba matau basi ke Kristus. Mutou matau vavo ka vinai ne Israel. Mutou matau vavo manga bakokovi ortou promis na kontrak Deo i lehea ka vinai ne Israel. Bakua tara maki kamumu togo bolea na parava mulmuli. Mutou matau basi ke Deo na malila ieni. ¹³Mutou mano basi ke Deo manga Barau ieni mutou ne Eiusus Kristus, Deo i bole rovu mutou na dala ne Kristus. ¹⁴Kristus kua i haba tamudi kamumu ne tou. Malamuga tou lua, na kaina kua, eia i rapea bulbulu vae i tapkali tou na i lata tou taku kua. ¹⁵Iena manga, eia bole lele nertou a lo turana ranga kavunga na vinai ne Juda. Eia i leho manga kia ieni kara ge vakapopo taku a bakokovi ortou ge mai kalaba. Na vulvulona iena i lata tou mai taku kua. ¹⁶Kristus i vakapopo tou taku ni bele tala taku turane Deo. Eia i harablaki lobo a talanavinai meli na bolo. ¹⁷Eiusus i mai na takitala kavunga ne Deo ni tamudi kamumu nerea vinai i matau basi ka tuanga turana vinai ere i matau gagavi. ¹⁸Ne Eiusus kua tou lobo ge matau taku turane Deo lilo na Hanunu na i taku kua. ¹⁹Manga iena mutou a bakokovi ranga, ba mutou mule na tuanga ranga o na tuanga basi bakua. Mutou manga pali a bakokovi vona, Deo i vunu mutou pali ne vona na mutou manga pali e tuna maki. ²⁰Ortou lata muotu manga luma ne Deo, a luma iena i pasi kara a aposel, turana profet i haba kavunga. Eiusus eia kua butubutu taku pasi garu na i vagaria a luma iena. ²¹Ne eia kua, momona tuhana luma i kamumu na i pasi garu, na i mukmuka manga temple ne Gare. ²²Eia kua i lata tou mai taku na pasi taku lilo na Hanunu ne Deo na e Deo ge lilo ne mutou.

Chapter 3

¹Na vuhuna kua iena, iau Pol, iau matau na bavi ne Eiusus Kristus ke mutou bakokovi ranga. ²Mutou longea pali manga Deo i habia vogu a leho ni vasiri mutou ka ni dodo vona ne mutou. ³Iau herea ni taki mutou ka kavunanga i kaploho ne Deo ilatea ge kakava keiau. Iena kavunanga imuholiliu tabuli kaploho, iau a nuru likranga ke mutou. ⁴Na paravana mutou igigia kavunanga iena, mutou ge rovi kamumia nabutalanga vogu ka kavunanga i muholi liu ne Kristus. ⁵Malamuga pal, Deo bai taki tala kavunanga ieni i muholi liu kana vinai lobo. Barau ieni, Hanunu ne Deo i uru kakavea kana aposel turana profet Deo i vunu ortou ni leha leho vona. ⁶Kavunga ieni i muholi liu i tabuli kaploho mangaena, a bakokovi ranga ge bole kamumia ni vabagetunga na Hanunu manga vinai ne Juda. Ortou taku kua lilo na podanavudi Kristus, lilo na promis i tabuli vona vinara. ⁷Misia iau a manga wokboi vona kia na vinara iena, iena manga presen ni dodo par ne Deo. I habia vogu a leho ieni turana garunga vona. ⁸Iau a tano liu ka vinai kamumu ne Deo, e Deo kana vulvulona kamumu na ni dodo vona, eia i habia vogu a leho iena. Ni takitala kavunga na maki kamumu i tabuli kaploho lilo na gutnius ne Kristus. ⁹Misia manga iau takitala nabutalanga ne Deo na bakokovi. Deo i vakaplohea nabutalanga iena malamuga liu na parava eia i leha maki lobo. ¹⁰Nabutalanga iena i tabuli kakava ka vinai na lotu kara ortou ge tahoka ni igi na angelo garu ne heven ge rovia nabutalanga kirokiroko kamumu ne Deo. ¹¹Nabutalanga iena Deo i nabutalea pal malamuga na i lehea maki ieni vurtala ne Eiusus Kristus Gare ne tou. ¹²Kanara, Kristus, togo paisi na ba togo mangenge, na tou go mano ne Deo lilo na bilip ne tou vonga ne Eiusus Kristus. ¹³Manga iau nanage mutou ba mutou ge dodo, na vivisinga iau a bolea ne mutou, Kanara iena ni bole rike rane mutou. ¹⁴Deo i lehea maki ieni ke koe na vuhuna kua iau a tutulu ke Deo Tata, ¹⁵eia kua a Gare ere i haba rana famili vonga na sinahaulu tano na malila. ¹⁶Iau kena Gare manga, Deo i lata maki bililo liu i kamumu ge habia ne mutou misia manga ge vonu liu na tamudi ne mutou tuarana garunga na Hanunu ne Deo ge lata mutou paisi garu. ¹⁷Iau a kena na Gare manga, na bilip ne mutou, Kristus ge matau lilo na tamudi ne mutou na mutou ge paisi garu vonga vona manga mota na kai i nugutata malila na i lata kai i paisi garu. ¹⁸Mangaena mutou ge tahoka garunga, na mutou ge tahoka nabutalanga kamumu turana bakovi bilip ke Deo, go rovia vulvulone ne Kristus i vuraga mai a vinai, iena i malaku, i rike liu, na i puru liu. ¹⁹Iau a akenkena Gare manga mutou ge rovia na vuranga ne Kristus, i selea liu a nabutalanga lobo ne tou. Mutou ge vonu ka vulvulona kamumu ne Deo. ²⁰Deo, ge leho amaki lobo meli kara tou go nabutalea togo nanagekia, iena i mulimaia arka garunga i leleho lilo na tamudi ne tou, ²¹misia manga bakokovi na lotu ge marige ge rane Deo na rane Eiusus Kristus na parava, na parava lobo. imuholiliu.

Chapter 4

¹Iau manga bakovi matau na bavi ne Kristus, iau harbau gargaru ke mutou, mutou ge lalaho na kamumu na vulvulone Deo kena mutou ni mulimaia. ²Mutou bolea puru mutou liu ka vinai ranga na lata kamumu ortou taktaku na koli era vliki baka maki na vulvulona ni vuraga mai a vliki tara. ³Mutou leho garu ni nugu tata garu vulvulona ni tamudi taku lilo na Hanunu ni matau kavou na tou popo ge taku kua. ⁴I tahoka kua Kaine tou taku na Hanunu taku, manga kua Deo i kena mutou ni dava maki tara kua, iena ne Deo ge mulimaia promis vona ne tou. ⁵I tahoka Deo i taku kua i vonga, bilip taku ni vahirola taku, ⁶i tahoka Deo i taku eia tamane miseu, erei matau meli na bakokovi lobo, i leho na korukoru na bakokovi eia lilo popo na bakokovi lobo. ⁷Eia i dodo tou taktaku era bakovi bilip ke Kristus i haba presen kara ge vatadalolo ke tou. ⁸Imanga buk ne Deo i taki pal, "Na parava eia i rike liu, eia i bole a bakokovi i matau lilo na bavi rike turana na haba presen na bakokovi." ⁹Kara iena a vuhuna nabutalanga vona, "Eia i rike liu" i puru rovu liu na bokona tuanga tara i tano liu? ¹⁰Abakovi iena i puru mugmuga, i rike liu mule bibia maki lobo meli na sinahaulu, kara manga ge vavonu amaki lobo. ¹¹Kristus i haba leho na bakokovi bilip manga aposel, ranga ortou leho manga profet, ranga nertou leho manga evengelis, ranga manga pasto, ranga manga vinai nuga mego. ¹²I habi lobo na presen na bakokovi bilip ortou go leho kamumia leho vona, ni lata garu podanavudi Kristus. ¹³I ge leho mano na kaine Kristus kara manga tou lobo togo tamudi taku na bilip na go bola ni rovinga ne Tune Deo. Eia vuranga manga tou go paisi garu kara ni lobo na vulvulona kamumu ne Kristus. ¹⁴Iau ba manga mule a komkoma krikkroko na ga kope tou mano mai manga hipu na dari, i kaba tou mano lae turana hudonga bililo ni vateteli turana ni voro hudo ka ngava na vinai ni leho hudo. ¹⁵Manga, tou go kavuna muholi kua na lata kamumu na vinai, na togo paisi garu na dala lobo na uru koe liu turane Kristus, eia Gare ne tou. ¹⁶Kristus i lata kaine tou i tabuli taku, i uru taku loba motana na kaine tou, na paravana lobo i leho taku, iena i lata kaine ne tou muka lilo na vulvulona ni vuranga mai vinai ranga. ¹⁷Manga pal iau a taki garu liu ne mutou na rane Gare manga mutou naha ni lalaho mule kia na vulvulona vinai na malila. Nabutalanga nertou bai tabuli kamumu. ¹⁸Kanara, a uvo i tapkalia nabutalanga nertou, ortou mano basi liu ka ni mahuli Deo, na vulvulona ni pula gnava i vonga nertou, vona kara tamudi nertou i hale. ¹⁹Ortou baka vulvulona manga ni mahela na ortou habi tavulvula ortou mano na vulvulona ni kavele, na tamudi nertou i pagi vakulkuli ni leha vulvulona katoki. ²⁰Iena, ba vulvulona mutou vuranga maia ni muli maie Kristus. ²¹Iau nabutalea manga, mutou longea kavunga ne Kristus, na mutou bolea varuna vona, manga kavunga muholi liu vonga ne Eius. ²²Mutou bolea pal ni vatetelinga ni hataplaki lobo a vulvulone mutou lobo malamuga, kanara, i vonu liu ka hudonga. ²³Mutou bolelelea na bakovi malamuga na nabutalanga ne mutou ge mai kalaba, ²⁴na mutou go mai kalaba bakokoi, iena bakokovi Deo i lata ortou kuloi ortou na mulimaia vulvulona kamumu liu na holi liu. ²⁵Manga iena mutou bolele lobo na hudonga na uria manga mutou lau taktaku go kavuna muholi ke turane mutou maki, vona kara tou lobo tou taku lilo ne Eius. ²⁶Manga mutou harate, mutou matmata. Tabuna mutou go boru. Ba mutou go harate mano manga haro i puru. ²⁷Tabuna manga mutou haba dala ne satan ge tango mutou puru. ²⁸Ere abakoi i vinako, eia bage vinaknako mule. Eia ge leho garu na limana, na eia ge tahoka maki na ge koli popo a bakovi baka maki. ²⁹Ba mutou go uria manga haharenga ge vurtala na gnava ne mutou. Mutou go kavuna kamumu kua kara mutou go vagaru na vinai tage mule. Kavunga manga ieni i kolkoli na bakovi ortou longlongo. ³⁰Ba mutou go lata Hanunu ne Deo ge tamudi hale mutou, kanara Deo i rudia mai ne mutou manga i vunia ne mutou manga bakokovi vona iena manga bole rovu tou. ³¹Mutou hataplaki lobo na vulvulona ni tamudi hale ni kavuna sisilu ni harate ni kavuna rovu na ni taki hale turam na vulvulona lobo ranga i hale. ³²Na tou go leha vulvulona kamumu ka vinai ranga, o haba tamudim mano nertou na o hataplakia rongova nertou manga Deo i hataplakia rongova ne mutou na rane Kristus.

Chapter 5

¹Mangaena togo bola vulvulone Deo, kara eia vuranga mai tou na tou manga iena manga tuna. ²Mutou go lalaho turana vulvulona ni vuranga mai ranga bakovi, manga Kristus i vuranga mai tou na i habia meli na bolo manga tabaringa i manginonoro mano ne Deo. ³Ba mutougo leha vulvulona ni kavele, vuvulona hale, vulvulona ba kamumu, na vulvulona ni nabutala mutou rovrovu mule. Vulvulona lobo iena ge lata vinai ranga ge kavuna ge hale ka vinai bilip ke Deo. ⁴Ba mutou go padpada tamudi na bakovi ka nuru halhale na kavuna vurbuba lae, na bago taki palili hale. Vulvulona lobo iena bai kamumu. Kamumu manga mutou go tenkyu ge Deo. ⁵Mutou go rovia manga, abakovi i kavele, na ba leha vulvulona kamumu, na bakovi i nabutalea kua, i manga bakovi lotu kana maki hudhudo lae na malila, vinai na gnaiena ba ortou go dili na kingdom ne Eiusus Kristus turane Deo. ⁶Ba mutou go longea tara vliki ge hudo mutou kana kavunanga tavulvula, Kara, na vuhuna iena Deo ge tamudi hale kana bakovi ortou pulpula gnava vona. ⁷I mangaena ba mutou go lalaho o turana a vinai mangaena. ⁸Malamuga mutou vonga na uvo, Barau ieni mutou lilo na kakava ne Gare. Misia manga mutou go lalaho manga tuna kakava. ⁹Ni kakava i uru tala maki kamumu manga kua bakokovi matau na lait ne Eiusus na ortou go vasiria na vulvulona kamumu na i muholi liu. ¹⁰Mutou toha kila ni vilo maia arka maki liu Gare i tamudi taktaku liu kia. ¹¹Ba mutou go matau taktaku turana vinai leleha leho na uvo i baka kanena ge vurtala. Ikamumu manga mutou taktala lobo na vulvulone mutou lobo ihale. ¹²Avulvulona lobo ihale iena ortou lata kaplohea iena maki ni mahela ni taki tala kia. ¹³Maki lobo i kakava lobo na i vurtala kakava, amaki lobo iena i kakava liu. ¹⁴I kakava urtala maki lobo na i lata lobo maki roko. Misia manga kavunga i vonga, "Hadongo koia bakovi go makenkene. Hadongo na liba na lait ne Eiusus ge bole koe." ¹⁵Mamata kamumu ni matau ne mutou bage manga bakovi baka nabutalanga kamumu, mutou go manga bakovi i tahoka nabutalanga kamumu. ¹⁶Mutou matamaia parava ne mutou, tabuna manga parava ne mutou ge velu tavula. Vona kara parava lobo ieni i vonu liu ka vulvulona lobo i hale. ¹⁷Misia manga mutou ba mutou go leho momono lae, mutou go rovia manga arka maki Gare i vuranga manga mutou go lehea. ¹⁸Ba mutou go ina nalu garu manga wine, kanara i lata halhalea podanavudi ne tou. Kamumu manga mutou go vonu ka Hanunu ne Deo. ¹⁹Mutou go kalolo ka linge ranga na lalau na linge, kalolo ka linge na lotu, na linge na hanunu, kalolo ka linge turana loho ne mutou kamumu mano na Gare lilo liu na tamudi ne mutou. ²⁰Mutou tenkyu ka maki lobo ka rane Gare ne tou Eiusus Kristus i rike ne Deo Tata. ²¹Uru puru mutou tano na vinai ranga na vovulona iena i haba rana i muka e Kristus. ²²Ngatavivine, mutou uru mutou tano ne grihine mutou, manga mutou tano ne Deo. ²³Kara manga bakovi i meli na ngatavine, manga Kristus i meli na sios. A sios eia kaine Kristus na Kristus i bole rovia. ²⁴Manga sios i tano ne Kristus, manga kua ngatavine ortou tano na bakokovi na maki lobo. ²⁵A bakokovi, mutou go vuranga mai liu e grihine mutou maki, manga Kristus i vuranga mai a sios i habia eia mai ne tou. ²⁶Kristus i habia ni mahulinga vona mai ne tou ge latea ge holi. Eia i lamea na lutia sios turana nalu na kavunanga vona. ²⁷Tege leho manga kia ieni ge kamumu hale liu na matana, na sios ge baka pavu amaki, bage magergere, na sios ge tabuli holi na ge bakua vuhuna. ²⁸Manga kua bakokovi vuranga mai grihinertou manga ortou vuranga mai ortou mule. Era bakovi i vuranga mai liu e grihina, i manga kua i vuranga rovu maia. ²⁹I baka tara bakovi i tamudi hale ka kaina mule, bakua, i matamaia kaina kamumu liu na i habhaba kakaniga vona. Manga kua Eiusus i haba kakaninga kamumu na sios vona. ³⁰Kara, tou matau taku manga vinai vona. ³¹"Avuhuna iena, bakovi tara ge hataplakia e kinina turane tamana ge matau turane grihina, na rulu ge taku kua. " ³²Kavunanga i muholi i kaploho na i muka liu, iau kavunvuna ge Kristus turana sios. ³³Mangaena lau taktaku ne mutou ge vuranga mai e grihina manga kua go vuranga mai koe, ngatavine go mulmulu ke grihim.

Chapter 6

¹Komakoma, longo mai e tamane mutou turane kinine mutou lilo na Gare, iena vulvulona kamumu. ²"Longo maie tamane mutou turane kinine mutou." A lo mugmuga liu e Deo i promis kalia, ³"Mutou mulimaia na mutou popo go matau tabaka na malila." ⁴Tamane tou, ba mutou go latahale tamudi ne tune mutou maki ortou go hatekapupu ke mutou. Bakua, mutou taki kamumu ortou na vateteli kamumu ortou ke Gare. ⁵Ol wokboi nating, mutou mulimaia kamumu a kavunanga ne bosman ne mutou vonga na malila na longomai ortou na go mangege, o leha leho turana tamudim. Mutou mulimaia kavunanga nertou manga kua go mulimaia Kristus. ⁶Na parava ortou misisei mutou, na mutou go leha leho ni lata ortou go marige ke koe. Bakua, mutou mulimaia kavunga manga wokboi tavula ne Kristus, mutou mulimaia vuranga ne Deo na tamudi ne mutou. ⁷Mutou leha leho turana tamudi ne mutou, manga mutou leho mano kia ne Gare bai mano na bakovi na malila, ⁸Mutou rovia manga, kara maki kamumu bakovi taktaku i lehea, ge bolea mapana ne Gare. ⁹Mangaena mutou a bakovi mukmuka, mutou leho kamumu na wokman ne mutou tavula ne mutou. Ba mutou go lata magege ortou. Motou rovia manga Gare i meli na sinahauli i mata mai ortou popo ge tadalolo ke tou taktaku ge baka kavunga. ¹⁰Ni lobona, paishi garu lilo ne Gare manga koe a bakovi na garunga ne vona. ¹¹O tugu lobo ni kuloi ne Deo, vona kara ge nugu tata koe ni paisim tabuna bakovi hale ge vaboru koe. ¹²Vona kara, tou ba to valuba turana bakovi na malila, bakua, tou valuba turana vinai na gavman turana hanunu lobo hale a hanunu meli ortou matamai garu liu maki lobo na uvo meli na mori. ¹³Misia manga tugu lobo amaki ni valuba ne Deo, na go paishi garu lilo na parava hale barau. Mutou lehea manga iena, mutou go paishi garu.

¹⁵Paisi tarhaha na parava lobo go kavuna ka vinara ni tamudi kamumu, uria na vaham manga vahapolo. ¹⁶Manga maki lobo ge bele, nugia tara kai na bilip, maki go valele ka kokome na bakovi hale. ¹⁷Mutou nabutalea e Deo i bole rovu mutou pali iena manga kululanga ne mutou na mutou nugu tatea kavunanga ne Deo, iena kokome na Hanunu. ¹⁸Okena Gare nanagea ka garunga na Hanununa. Na parava lobo mutou mamata kamumu, na parava mutou kenkena Gare kana bakokovi ne Deo. ¹⁹Mutou popo mutou kena Gare ge iau popo, kara manga Deo i haba kavunga vogu na parava iau a kavuna, iau ga paishi garu na takitala kavunga lobo i kaploho na gutnius. ²⁰Iau paishi manga bakovi ne Kristus na vuhuna iena iau a matau na bavi. Manga iena iau ga taktala kavunanga ne Gare turana garunga maki ieni ga lehea. ²¹Tarigu muholi liu e Taikikus, bakovi wae i matau lilo liu ni leha ne Gare, ge taki mutou ka maki lobo, mutou go rovia manga iau a matau lata wae. ²²Iau a rudu mai kia kua nga iena, manga mutou go rovia miseu matau lata wae, eia ge vagaru mutou popo. ²³Tamudi kamumu ne mutou tarigu maki, vulvulona ni vuranga mai vinai ranga turana bilip ge mai ne Deo Tata turane Gare Eius Kristus. ²⁴Ni dodo ne Gare ge vonga turane mutou lobo ere a vliki vuranga mai a Gare ne tou Eius Kristus turana vuranga bai hale.

Colossians

Chapter 1

¹Pol, a bakovi ni mulmulia kristus Iesus na vuraga maia ne Deo e ya mule, i vune Iau turane, tarine tou Timoti, ²miseu herea a lalau heni mane mutou a vinai ne Deo i matau vongo Kolosia. Miseu tarim turane kolbamu maki i paishi turane Kristus, Deo Tata ne tou ge dodo mutou, kara ge lata tamdi ne mutou ge matau kamumu. ³Miseu habi kamumu liu mane vom o Deo Tata turana e Gare ne miseu e tum Iesus, na parava lobo miseu raring ke mutou. ⁴Miseu longo manga mutou paishi garu turane Kristus Iesus ni vurga mai mutou turana vinai vona here Deo i vunia. ⁵manga hena kapulonga ne mutou i tahoka nabutala garu kana arka maki e Deo i lehea ke mutou meli na mori. Mutou longea pali na vuhuna parava hena manga mutou tahoka nabutalanga, garu na kapulonga ni dodo, Deo i vonga lilo na ngava muholi, ⁶Kara i mai ne mutou, hena ngava kamumu i tahoka kanena kara i bele muka na hinai lobo na malila, manga hena kua mutou popo, na parava hena mutou i longea kara mutou mai, rovia ni dodo ne Deo na ngava i muholi. ⁷A ngava kamumu ni vateteli mutou hena vongo Epafra. Kara i koli mutou kara ge lata kamumu liu na leho ne Kristus ke mutou. ⁸Epafra, i taki a vinai here lilo na hanunu. ⁹Na parava miseu longea a ngavam na vulvulo ni vuraga mai mutou, miseu ba ulu kiranga ni nanage e Deo ge koli motou kara motou ge rovi kamumu liu a vuranganga vona. Kara Hanune Deo ge vavonu mutou kara ge rovi kamumu turana nabutalanga kara ge vavonu liu motou. ¹⁰ Miseu raring manga hena lalaho na kapulonga na vinai muholi ne Gare kara ge vuraga maia kapulonga lobo ne mutou kara mutou lehea leho kamumu. Kara mutou ge rovi e Deo na parava lobo ni rovi ge bele muka liu. ¹¹Miseu raring manga hena Deo ge habia agarunga ne mutou, kara mutou paishi garu ni bolea lobo ni mavana, kara mutou ge matau kavou manga ni dava a mavana ge lobo kara mutou ge marige. ¹² Miseu raring manga hena kara ge bele manga hena mutou ge marige ni habi ni kamumu mane

Tata,kara i lata tou ge muli maia kapulonga i kamumu kua nga hena kara mutou ge bolea maki kamumu i vunia ne mutou.kara mutou bolea turana vinai ne Deo,hena a vinai hortou matau kakava turane e ya.¹³Tou ge matau na garunga na huvo kara e ya i bole rovu tou,kara i uru tou turana vinai vona turane e Tuna,e ya e Tuna i vurga maia liu.¹⁴Tune Deo e ya kua i kona rovu tou ni hataplakia a kapulonga hale ne tou.¹⁵Tuna bakovi hena a hanunu ne Deo ba balu ge misia na mata.E ya a mata bua na maki lobo e Gare i lehea.¹⁶E ya kua a maki lobo i bele,a maki meli na mori turana maki na malila, maki manga tou misia turana maki ba tou misia.E ya i lehea a maki lobo Vuna kara horto ne vona.Vinai mukmuka turana a vinai i nuga leho muka, bakovi a rana i muka.¹⁷I mai mugmuga turana maki vona, maki lobo i tabuli kamumu taku.¹⁸E ya a mapa,na luma ne Deo.E ya a vuhuna kara e ya mata bua i muga maia a vinai horto mate pali,i muga maia a maki lobo .¹⁹Hena i bele, Deo i marige,i nabutala manga na hanunu,e ya ge tabuli liu lilo ne Iesus,²⁰ turana e Tuna,e ya ge maki lobo ge tabuli kamumu turana behate ne Tuna bakovi i roroe meli na bolo,a maki meli na mori o a maki tano na malila.²¹Turane ne mutou popo,na parava hena i tabuli basi ne Deo,i po turana ni nabutalanga hale ne mutou.²²Misia barau e Deo i lata mutou ge tamudi taku turana hanunu ne Kristus i mate, i lehea manga ena ni lata mutou ge paisi kakava, Vuna kara ge lata na mate ne Deo,²³ misia manga hena mutou muholi liu ni lehea luma meli na malila garu ni paisi garu,na vurgana ne mutou,ba muto ge hataplakia nabutala ne mutou ge mano ne Deo, misia nga hena mutou longo a ngava i takikia a maki e Deo i lehea tano na malila, kia nga hena ngava kamumu, e Iau Pol a bakovi ne Deo, i lehea leho ne Deo.²⁴Barau Pol,a marige ni bolea ne mutou,a tonia tamdigu turana ni mava ne Iesus i bolea kar ba ge lobo,hena a hanunu i lilo na sios.²⁵ E iau a bokovi na sios ni muli maia arka maki e Deo i habia vogu ni koli mutou kana ngava ne Deo.²⁶Ngava i tabuli kaploho,ngava i tabuli kaploho mala muga liu na gagare komakoma vuna barau heni,ngava i tabuli kakava na vinai vona herei i habia liu vona.²⁷A vinai hena Deo i vurga ni rovi arka maki kamumu na vinai lobo na parava lobo,Iesus i nabutala gauru manga e ya i muka,misia manga ena mutou ge bola maki kamumu meli na mori.²⁸Hena manga here miseu kavuna kia miseu vatetelia a ngava i kakava na vinai ge rovi a maki bililo turana nabutalanga miseu bolea na vinai rito mai mugmuga, hena manga barto bolea ni mavana lilo ne Iesus.²⁹A leho garu liu,vuna kara Iesus ge habi vogu a garunga.

Chapter 2

¹Muto Nabutala maia a leho muka a lehea ne mutou,turana a vinai vongo Laudisia turana a vinai barto misia a mata gu.² A leho lilo liu na kautu ne tou ni bolea a garunga ni paisi garu ni vuraga maia vinai ni mata maia a maki ni kaploho ne Deo;heia e Iesus.³Lilo vona;horto ge rovi liu a maki i kaploho lilo liu ne Deo ;a Nabutala kamumu i kaploho vonga.⁴A taki mutou kana ngava,vuna kara bakovi bage hido mutou kana ngava ni tua.⁵ba vonga turana a bobogu ,vuna kara a matau turane mutou lilo na hanunu .Misia a marige hale liu ni matau kamumu lilo na garunga ne Iesus.⁶Go bole Iesus Gare ne tou,lalaho lilo vona.⁷Mutou tania lilo vona,paisi garu lilo na hanunu na,manga i vasiria mutou, mutou maru na ngava vona.⁸Mamata kamumu,kana bokovi ge nugutata mutou ni hidhido mutou kana nuru turana ngava ba muholi,turana a kapulonga na bakovi.Ge lata mutou ge vuraga maia kapulonga na malila,ba ne Iesus.⁹Vuna kara e Deo a kapulonga lobo vona i vonga turana heia.¹⁰Mutou maru liu lilo vona,here i muka liu na garunga.¹¹Lilo vona,muto bola kapulonga ni vala kai ne mutou,ba manga kapulonga ni vala kukuli ne mutou turana lima ne mutou mule,Iesus kua i tonia a kapulonga hale ne mutou maki. Hena a kapulonga ni vala kukuli.¹²Hortou tanu mutou turane heia,vuna kara mutou bolea ni vagaru,misia ngahena muto ge vahadongo turane Iesus na garunga ne Deo i vahadongo mutou vongo na liba.¹³mutou matau manga vinai i mate pali na pekato ba ni valvala kai ne mutou, hena i manga ni lata koe go hataplakia kapulonga hale.¹⁴Heni koli rovia a maki rito herea lilo na lalau ne ritou.Misia manga ena i bole rovu mutou ni roroe na bolo.¹⁵I bole rovia agarunga i vapaisi ritou kakava,ni valuba maia maki hale.¹⁶Misia nga ena ba muto ge mata maia kapulonga ne mutou,ba mutou ge kavuna ni muli maia a kapulonga ni kakani turana ni hinu,turana ni bole rikea a rane Deo,ni marige maia a taiko kalaba ni ruru.¹⁷Hena a hanunu tavula,a maki ge mulmuli mai,a maki muholi e Iesus.¹⁸Ba mutou ge vurga maia a bakovi tara ge pahapurua kara ge ruru kana vinai ne Deo,bago misia nahatu go ruru kane ritou.Heni manga go rovia bakovi ge bole rikea rana turana a nabutalanga na kaina.¹⁹I vonga turana ni kakani na parava lobo ni lata mota ni vanunu a kakaninga ge vanunu taku,heia i garu kane Deo.²⁰Muto mate turane Iesus,heni manga mutou ge hataplakia kapulonga na malila, vuna kara muto go tabuli tano liu neritou?²¹Heni manga,"bago,nugia,bago tonia"?²²heni a kavunagna na bakovi i lehea na vinai to muli maia heia ge lobo.²³Hena a parava ni bole rikea a rane ne Deo,hena bakovi ni lehea a ngava hidhido ni pahapuru mutou,ni lata hale a kaim kua,misia nga ena ba miseu ge koli mutou ni tono tala kapulonga malamuga.

Chapter 3

¹Vuhuna e Deo i vonga koe turana Kristus o mamata na maki polo meli,e Kristus i matau na lima moro ne Deo.
²nabutala a maki polo meli kua bago nabutala a maki vonga na malila.³Go mate na kapulonga na malia misia e Deo i vakaplohea koe lilo ne Gare Kristus.⁴Na parava heni a Gare Kristus e vonga lilo vom,misia a kapulonga vom i kalaba, turana garunga vom i muka.⁵Mutou vuru matea a kapulonga na malila lobo i hale ge mano,hena a kapulonga na taua na malila.⁶A mava o a kai ne Deo ge mai na vinai barto longo toto maia a ngava vona.⁷Mano popo ne mutou manga muto lalaho lilo na parava heni manga mala muga pali.⁸Mai na parava heni mutou hataplakia a kapulonga hale lobo turana ngava hale lobo i vuru tala na ngava ne mutou.⁹Ba mutou ge hihido mule kara mutou vuru talea pali a kautu ne mutou mala muga pali.¹⁰Barau mutou vuru dilia a kapulonga kamumu,i kalaba ne Gare Iesus i leho muotu kalaba,ni rovi turana hanunu ne vona .¹¹Na vuhuna,e ya ba Grik o Juda,a bakovi ni vali o ba ni vala kaim turana a Babaria,Sintia,a bakovi ni leho a bakovi tavula,e Kristus kua a vuhuna maki lobo vonga na parava lobo.¹²Manga e ya e Deo i leho maki kalaba ni dodo mai horto e leho kamumu mutou, o vuru puru koe ni kavuna kamumu maia vinai lobo,o matau kamumu popo.¹³Leho vataho turane tara.O hataplakia rongova ne hortou kara o leho kamumu hortou.Herei i tahoka tamdi hale ke tara, o hataplakia rongova vona manga kua e Gare Kristus i lehea ne mutou.¹⁴Meli na parava lobo hene,a kapulonga ni vuria ge vonga ne mutou ge vagaria kapulonga kamumu.¹⁵Vuria tamdi tata ne Gare Kristus ge vonga na tamdi ne mutou.A tamdi tata ne mutou ge taku kua.Mutou kavuna kamumu liu.¹⁶Vuria ngava ne Deo ge vonu liu ne mutou.Turana maki lobo i kamumu ni nabutala mutou,vateteli ritou na lalau ni kalolo turana linge ni kalolo marige mane Deo.
¹⁷Turana arka maki mutou i lehea,ni kavuna na parava lobo, latea parava kamumu mano na rane Gare Iesus turana ni marige ne Deo Tata.¹⁸Mutou a tavivine,mutou muli maia e grihine mutou maki kara ge mata kamumu na mata ne Gare.¹⁹Mutou a bokokovi,mutou ge vurga maia liu e grihine mutou ba mutou ge kavuna po ke hortou.
²⁰komakoma,mutou longo maia e tamane mutou maki turane kinine mutou maki na parava lobo kara e Gare ge marige kia kana kapulonga hena.²¹Tata maki,ba mutou ge leho hale kane tune mutou maki,tabuna horto ge lehea tara maki hale.²²Mutou a vora,mutou muli maia ngava na bakokovi i muga maia leho ne mutou ni lehea maki lobo,ba ni marige kia na matane miseu bakua,mutou leho turana tamudi kamumu turana ni mangenge kane Deo.
²³Arka maki mutou lehea,mutou lehea turana tamudi kamumu mano ne Gare,bage mano na bakovi na malila.
²⁴Mutou rovi manga ena mutou ge bolea ni kamumu ne mutou ne Gare manga i takikia pal,mutou lehea a leho ne Gare Iesus herei mutou i muli maia.²⁵A vinai i lehea kapulonga hale ge bolea ni mava vona,kara a kapulonga hena i lehea bage kapulonga ni dodo.

Chapter 4

¹Bakovi muka,habia a bakovi tavula ara maki i kamumu .E muto nongoa ,mutou vuraga maia a bakovi muka i vonga na mori.Mutou vigumu na maki lobo naha ni vigumu na muholinga ne Deo.²Mutou a vinai mukmuka,habi kamumu a ngava turana maki kamumu ge mano na vora ne mutou,i manga ena kua a vinai muka vongo na mori.mutou ge ruru vaka roro bago lesi ni ruru kara habia kamumu ne Deo.³O ruru ke miseu popo,kara Deo ge lobe a matana luma ke miseu ni takitala ngava ne kristus,mala muga i matau kaploho.Na ngava hena a matau na bavi.⁴A ruru manga ena, takitala kakava na ngava ena i manga ena a lehea.⁵Vasiria kapulo kamumu ne herei a vinai barto ne Iesus,bago hataplakia parava heni ge mano tavula.⁶A ngava vom ge kamumu latea ge namika kara go kolia ngava na bakovi.⁷Tikikus,i lehea a maki kakava ne vogu hena i kamumu,tarigu maki turana vinai ne Deo ritou lilo ne Iesus.⁸A rudia i mai ne mutou,kara mutou ge misia.⁹I rudia e Tikikus turane Onesimus,herei a vora kamumu manga e tarine mutou.Hortou ge taki mutou ka arka maki bele vuhani heni.¹⁰Aristakus i taki haro kamumu ne mutou lobo ,heia i matua na bavi turane iau turane Mak e lavone Banabas,herei a taki mutou pali,kabea manga ge mai ne mutou,¹¹E Iesus hortou kilalea manga e Jastus.Hortou a bakokovi ne Juda horto leho turagu ni lehea leho ne Deo.Horto koliu kamumu liu.¹²Epafras i haba haro ne mutou.E ya tara ne mutou e ya tara vora ne Iesus Kristus.I garu ni ruru ke mutou kara mutou ge paisi garu lilo na leho ne Gare.¹³Iau a misia i leho garu liu turane mutou turana vinai Laodisia tuarana vinai ne Hierapolis.¹⁴Luk e ya tara dokta miso vurga maia liu,e ya turane Demas i haba haro ne mutou.¹⁵A vuraga maia manga mutou ge haba haro mano ne tarigu maki vongo Laodisia haba haro vogu mano ne Nimfa,turana sios vongona luma vona.¹⁶Igia a lalau na korkoru ne mutou mule,manga ena mutou popo vuria horto popo ge igia lilo na sios vogo Laodisia mutou here a lalau na parava na mutou vongo Laodisia.¹⁷Takia Arkipus,"Mata maia a leho e Gare habia vona eya ge lata kamumia leho ena.A haro ena iau e Pol i herea na limagu.nabutaleu ,iau vonga na bavi.Ni dodo ne Deo ge vonga turane mutou.¹⁸A haro ena iau Pol a herea limagu .Nabutaleu o ruru ke iau,iau vonga na bavi.Ni dodo ne Deo ge vonga turane mutou.

1 Thessalonians

Chapter 1

¹Iau Paul,I herea a lalau, e Silvanus turane Timoty,riku matau turabi,kara mise ruduia a lalau I mai ne mutou a luma ne Deo.Vongo Tesalonika, ma nga e, here paisi turane Deo,e Tuna Iesus Gare. Tamudi taku, dodo ge matau turane mutou.²Parava lobo toge haba kamumu manone Deo,kane mutou na parava ne Deo.³Parava lobo tou,nabutalea manga mutou lehea,leo ni paisi lilo na Deo,e Tamane ne miseo,kara mutou lehea turana kapulonga,kara mutou nugu garu a nabutala araka maki ge bele mulmuli ne Gare ne tou Iesus.⁴Deo i vuraga mai mutou tarigu maki,tou rovia manga ena i vunu mutou.⁵Kara a ngava kamumu,tou taki tala pali ne mutou,ba tara kavunanga tavula,bakua,a ngava i mai turana Hanunu ne Deo,manga ena a ngava ena i muholi.Na gauru ena,go rovi miseu manga araka bakovi,na korkoru ne mutou,kara miseu ge koli mutou.⁶Mutou muli maia kapulonga ne miseu i muli maia kara mutou popo ge muli maia ,a kapulonga liu ne Gare.Mutou bolea ngava lilo na parava hale turana ni marige, i puru mai na Hanunu ne Deo. ⁷Na garunga ena mutou matau kamumu manga tara hanunu kamumu na vinai lobo vongo Masedonia turane Akaia ertou paisi garu.⁸Mangae mutou kua,ngava ne Deo i vurtala,ba i vongo Masedonia turane Akaia kua.Bakua,na vinai lobo horto longea manga mutou pasi garu lilo liu turane Deo,manga ena ba miseu ge kavuna kana ngava tara.⁹Hortou kua haba nuru manga miseu mai ne mutou.Kara hortou taki tala mangena mutou hataplakia a taua kara go muli maia e Deo.¹⁰A nuru mule mai imanga mutou dave tune Deo meli na mori ,hea kua i vahadongea na liba ngae taku kua.E ne Iesus here i latatalea miseu na parava hale ge mai.

Chapter 2

¹Tarigu maki,muto rovi manga ,ni mai ne miseu i kamumu liu.²Muto rovi miseu manga mise bolea ni mavana turana ni maelana vongo Pilipai.Deo i habia garuna ne miseu ni haba ngava ne Deo ge mane motou ni paha puria ni mava ne mutou.³A kavunanga mise habia ne mutou baka ni halena,na kapulonga hale turana gauru hale.⁴Deo i vune miseu i vurga maia miseu ngaena mise mai ni haba ngava ne Deoge mano ne mutou,misia ngaena mise vakakavea ni bole rikea e Deo.Kara i mamata lilo liu na hate ne tou turana nabutalanga.⁵Muto rovi pali,baka maki mise hido ni bole rike mutou ni bolea maki,ba mise lata araka ngava i kamumu ni vakapolea a nabutala hale bola kedo ne mutou.Bakua,Deo i misia a maki lobo miseu lehea.⁶Ba miseu vuraga ni bole rike miseu na vinai turane mutou.Miseu a bakokovi ne Iesus ni bola maki ne mutou.⁷Ni matau kavou korkor ne mutou manga e nana i mata maia e tuna maki.⁸Na garunga ena,miseu vuraga mai mutou ni bolea rane Deo,miseu habi miseu liu popo vuna kara,mutou meli mate ne miseu.⁹Tarigu maki,muto nabutala a leho muka ne miseu.Miso leho na haro i mano liu na lodo vuna kara mio vuraga ni haba mava mano ne mutou.Na parava ena miso habia a ngava ne Deo mano ne mutou.¹⁰Mutou turane Deo mutou matau ni mata maia maki,miseu muli mai a kapulonga kamumu ni hataplakia a kapulonga hale lilo ne miseu.¹¹Na gauru hena mutou rovia maki mutou lehea manga e Tata i latea na tuna maki.¹²Miseu vagaru mutou ni lata hate ne mutou ge marige ni lalaho turana leho ne Deo,vuna kara i kena mutou ni dili na luma turana kapulonga vona.¹³Na parava hena mieu bole rike a rane Deo na parava lobo.Vuna kara muto bolea a ngava ne Deo miseu habi mano ne mutou, ba mutou bolea a ngava tavula.Bakua,mutou bolea a ngava neDeo kua.Vuna kara a ngava eni i leho korkoru ne mutou a vinai i habi rike tou liu.¹⁴Misia manga hena mutou e tarigu maki mutou habi mutou dili liu na leho ne Iesus vongo Judia.Vuna kara ,mutou popo mutou bolea ni mava manga vinai vongo Judia manga ritou lata rovu ne ritou.¹⁵Juda kua ritou rablakia e Iesus turana vinai mukmuka.Ritou kua orto tonotala miseu.Ba orto haba ni dodo,bakua,vuna kara ritou habia habiani mava i mano na vinai.¹⁶Orto taki miseu manga banap miseu go kavuna turana vinai ranga,vuna kara,ertou popo ge mapulo ni matau kakaniga hale.¹⁷Miseu matau basi ne mutou e tarigu maki,kautu ne miseu turane mutou.Miseu marige ni misia matane mutou.¹⁸Miseu vuranga ni mai ni mise mutou. Iau e Pol, a mulerovu mai ne mutou bakokovi hale i paisi kali miseu.¹⁹Arka maki miseu bolea mulmuli,ni,marige,manga bakovi meli ni bola garunga manga e Gare Iesus ge mule?Hena manga mutou turana vinai ranga.²⁰Ne mutou kua a marige muto bole rikeu.

Chapter 3

¹Miseu dodo mai mutou liu,miseu nabutala mangai i kamumu,miseu ge matau rovu vongo Aten.²Miseu ruduia e Timoty tarine tou,i muli maia a leo ne Deo lilo na ngava ne Kristu,ge vagaru,ge koli koe na hatem lilo ne Deo.³A parava hale ge mai ne mutou ge kamumu kua.Manga koe go rovia manga go garu pali.⁴Muholi liu ni vonga turam,miseu taki koe pali mangai a parava ge mai hale,i bele pali mangai i taki,go rovia pali.⁵Kia nga vuhuna ena ni rudu iau ga rovia hatem na Deo.Kara a bakovi ge toni koe,leho ne tou ge lobo tavula.⁶E Timoti i bele ne miseu mai vom i bolea a ngava ne Deo kia nga hatem ne Deo turana vuragana.I taki miseu manga e koe go nabutala ne miseu i kamumu na parava lobo,go dava tabaka ni mise miseu manga kua miseu dava ni mise koe.⁷Hatem ne Deo i leo miseu matau malalaha ba miseu mava.⁸Barau miseu matau garu lilo ne Gare.⁹Ara kana ngava miseu ge habia ne Deo kane koe,miseu marige lobo na matane Deo rike vom.¹⁰Miseu ge ruru garu manga miseu ge misia matam,miseu ge habia araka maki a hatem ne Deo i vuraga maia¹¹E Deo Tata kua,e Gare Iesus ge vateteli miseu mai vom.¹²A vuragam ge muka e Gare ge habia vom,go vuraga maia vinai lobo manga kua miseu ge mai vom.¹³E Gare ge vagaruia nga hatem ge kalaba na matane Deo Tata ni mule rovu ne Gare Iesus turana vinai i kalaba pali.

Chapter 4

¹Tarina,no kavuna lobo,miseu vagaru mai a tamudi ne mutou ge paisi lilo ne Iesus Kristus manga mutou herea turane miseu ngongoa dala lilo ne Deo.E mutou I lata kamumu a vulvulo ne Deo meli liu. ²Mutou i here pali paisi lilo ne Iesus Kristus.³Heni a vulvulo ne Deo mutou matau kamumu, manga ena mutou basi na vulvulonga I hale.⁴E hia vuraga mai mutou i ngongoa e mutou bele muli maia na matane Deo.⁵Mutou matau basi na kaimu(mutou naha ni vuvulonga hale turane girine mutou manga bakovi i ngongoa na ngava neDeo i taki).⁶ Manga a vuvulonga hale.Manga eni miseu kavuna garu ne mutou mai manga ne Gare koli vovulonga hale turana bakovi hale here a bakovi i latea.⁷Vovulonga hale.Deo e kene tou ni muli maia vovulonga hale,bakua,e hia kene tou ni muli maia a vovlonga vona.⁸Manga ieni here i toku,i takia bakovi bakua,e hia i toku ni kavuna ne Deo i here i habia a nunu ne ritou.⁹Iau vuraga ni taki garu ne mutou,mutou i vuraga mai ni paisi garu a vinai lobo,bakua vinai i here i matau lilo ne Mesodonia.Manga ieni miseu i vuraga ni taki mutou ni leho vovulonga mano. ¹⁰Manga ieni,mutou lata kamumu vovulonga ni vuraga ni mai paisi garu,vinai lobo here i matau lilo ne Mesodonia.Manga ieni miseu vuraga ni taki mutou ni leho ni vovulonga i mano.¹¹Miseu vuraga mai e mutou ni leho garu o matau kamumu o bago kavuna sisilu ni matau na viliki tara.Mutou lata kamumu a leho na lima ne tou,manga ieni miseu taki mutou ni leho.¹²Mutou bage kudu na maki lobo.¹³Tarigu,miseu i vuraga mai mutou i ngongoa kamumu na maki here i paisi garu,bakovi here i mate.Mutou naha ni bele,naha a bakovi i ngongoa ge Deo.¹⁴Miseu i paisi lilo ne Iesus i mate i mule rovu mai,mai ieni a vuvulonga ne Deo ge paisi,a bakovi i paisi garu i mate.Deo ge bole rovu here i tou turane Iesus.¹⁵Naha vuhuna miseu taki mutou turana kavunanga ne Iesus ge mule rovu mai ba ne ritou mano turane Iesus,bakua,a bakovi i paisi lilo ne Deo i mate pali,here tou i malaga i pogaia e Iesus muga ne tou.¹⁶Garei tangi turana Angelo i vakia tavule ne Deo,a vinai lobo here i paisi garu ne Deo i mate.¹⁷Mulmulu miseu herea na ipuna turana vinai i paisi garu mate.Miseu lobo vaka popo turane Iesus mali na mori.¹⁸Manga ieni mutou paisi garu turane turam na ngava ne Deo.

Chapter 5

¹O Tarigu maki,bakua parava ni ere mano ne mutou na parava ne Deo ge mule rovu mai.²Kara mutou rovia pali a parava ne Deo ge mai manga bakovi ni vinako na lodo.³A bakovi i taki manga,a maki lobo i tabuli kamumu bakua tara i hale i vonga,pota liu na parava iena,a maki muka i hale ge bele ne ritou.Ni vivisi iena i manga a tavine i pode tuna.A bakokovi iena bakua dala ni hoa na maki hale.⁴E mutou e tarigu maki,e mutou vonga na maki muka na uvo na parava iena ge puloia mutou manga bakovi na vinai vinako.⁵Araka maki,mutou matau manga komakoma i kakava turana haro.Bae tou a komakoma na lodo.⁶Ba togo makenkene manga vinai ranga.Togo matau,togo mamata manga bakovi i tahoka a nabutala i kamumu.⁷Kara,a vinai i makenkene,ortou makenkene na lodo,a vinai i rovi ni inu a nalu garu,ortou inunu na lodo.⁸Na parava etou matau magna vinai na Haro, na parava lobo toge nabutala kamumu toge mulimaia kapulongani paisi garuavovulone kamumu manga kuli polo. Tou ge tugia a het kapa magna e Deo ge mule rovu mai ni bole rovu tou. ⁹ Kanara e Deo bai uru tou ni bole na ni tamudi hale nevonja, ne Gare ne tou Isus Kristu i bole rovu tou. ¹⁰Igia Kua a bokovi e mate ni bole rovu tou, e tou ge matau na parava ni mauili na parava ni mate pali. ¹¹Manga Kua hena, kolia tara ni vagaria. Paisi garu, manga muto lehea maki.¹²Miseu manga mutou tarigu maki,mutou mamata here lehea a leo muka na korkoru ne mutou,e gargare ne mutou lilo ne Gare,manga iena mutou popo misia lata kamumu mutou.¹³Manga miseu nanage mutou ni rovia kamumu ka vinai iena,lilo na kapulonga i kamumu,vuna kara,ortou lehea leo.mutou tamudi taku rovu ne mutou.¹⁴Miseu kavuna garu ke mutou e tarigu maki.Vuna kara here i bai paisi garu o ge marige ni kolia a vinai ba ortou tahoka garuna,lata kapulonga kamumu na vinai lobo.¹⁵Mutou misia manga baka tara ne mutou ge koli rovia a kapulonga hale,kara i latea ne mutou.kara mutou maki kamumu na vinai lobo.¹⁶Mutou marige vaka roro.¹⁷Ruru vaka roro.¹⁸A maki lobo,o bolea rike a rane Deo.Vuna kara iena a vuragana ne Deo ne mutou lilo ne Iesus.¹⁹Bako taplakia a Hanunu ne Deo.²⁰Bago lesi kana ngava kaploho.²¹Tonia maki lobo.Nugu kamumu a maki i kamumu.²²Matau basi kana maki i hale.²³Deo i dodo ge lata mutou ge paisi kakava .A Hanunu,Hanunu ne Isus Gare ge mai bakua ni mavana.²⁴Paisi garu lilo ne ere bolevu koe,ere a bakovi ge lehea popo.²⁵Tarigu maki,muto ruru ne miseu popo.²⁶Kavuna kamumu kane turam lobo turana kapulonga i kamumu.²⁷Ni tahoka ngava ieni ni ge igia mano ne tarine tou lobo a vagaruia mai vonga ne Gare.²⁸Ni dodo ne Iesus Kristus ge vonga turane mutou.

Titus

Chapter 1

¹Pol,a bakovi ne Deo i mulmulia e Iesus i habia liu ni kena ne Deo a vuragana vona tura ne Deo Tata, ²turana ni molmole i habia liu ne Deo,here hudo,vurga maia maki malamuga . ³Na parava ena i habia a ngava i mano ni kavuna turana ni rudu ne Deo.⁴Ne Tatiu,heia koma muholiliu lilo na na leho ne Deo.marige turana ni dodo ne Deo Tata,turana e Tuna i bole rovu tou.⁵Misia ngaena i habi vom a kedo,ne vom ni bolea a vinai mukmuka lilo na taunga muka.⁶A vinai ge taki hale,bakovi na tavine tara,turana komkoma barto longo toto.⁷Heia i kamumu ni matamaia amaki lilo na luma ne Deo Tata,manga baka rongova ,bakovi ni bole rikea,bakovi ni bole rovia a maki lobo.Ba bakovi ni hateka vakuli,ba bakovi ni hininu,ba bakovi ni hatekui.⁸Manga heia ge mata maia a vinai ge vurga maia a maki kamumu.Heia bakovi ni mata maia hitoroko,bakovi muholi,bakovi ne Deo,here ge mata maia rovu heia mule.⁹Heia ge vuraga ni nugutatea a ngava muholi ni takikia,manga ge haba garunga turana a ngava ge mano na bakovi ba hate taku.¹⁰A takia a maki lobo heni,vuna kara bakokovi a tavivine barto mulimaia a kavunanga,hena vinai manga rito taka vinai lilo ne Iesus ni vala kai.Kavunanga vona i hale.Rito hidhidea vinai ni kabaritou mano na gauru hale.¹¹Heia i kamumu liu ni nugutata a vinai hena.Rito vakakavea a maki heni na bakokovi turana tavine ni lata ritou ge marige ne ritou mule.Hena mahelanga!Hena i lata hale ni matau ne tou.¹²A bakovi muka tara i taki."A vinai vongo Krit i hidhido rovu ritou.Horto manga kakaninga hitroko na parava lobo,horto kakani mate.¹³Ngava heni i muholi,turana garunga ni lata ni paisi garu lilo na hatene ritou. ¹⁴Bago longo maia a nuru na gargare na vinai ne Judia turana kavunanga na bakokovi,barto ne Deo,hena i nugutatea a bakokovi turana tavivine ni mulimaia arka ngava i muholi.¹⁵Na vinai herei i matau kakava,maki lobo ge tabuli kakava.Na vinai herei i mata kakava lilo ne Iesus,baka tara maki i tabuli kakava.Misia ngaena,nabutala ne ritou i hale pali.¹⁶Ritou manga,ritou rovi e Deo,misia horto lesi ni lehea maki horto rovi pal.Horto lesi ni longo a ngava,misia mangaena, ritou ge lehea a kapulonga hale.

Chapter 2

¹Koe,Taitus o takitala,ka arka maki go rovia,ge mano turana vulvulo ni mulimaia a ngava.²Vatetelia a gargare bakokovi ni matau kamumu,parava lobo ge matau na gauru na vinai,bage manga a mamanga.A taki mutou manga ena tahoka e Deo lilo na hatem,na parava kamumu o na parava hale.³A ngava i takia pal a bakovi, ge mano mule ne mutou a tavivine gare,na vulvulo ni matau ge kamumu,ba mutou ge kavunga ngungu,ba mutou ge bola nalu garu,kara mutou ge vatetelia tara ni lehea vulvulo i kamumu.⁴Na gauru hena, mutou ge vatetelia atavivine surula,ni vuraga maia e grihine tou,turane tune hertou.⁵ Matau kamumu,mata maia kamumu a luma kara mutou tano ne grihine mutou.Mutou ge muli maia maki lobo,tabuna ba muto ge muli maia a ngava ne Deo.⁶ A vulvulo kamumu ge habia a ngava kamumu mano na komkoma riau ge muli maia.

⁸Taki tala kana ngava kamumu,bakua ni halena,manga tara i kavuna ngungu,hortou ge mahela ka arka maki, barto tahoka tara ngava hale ge taki tou.⁹Vatetelia a komkoma ni leho kamumu ge muli maia e gare vona,lata kamumu hortou ge marige tabuna go po turane hortou.¹⁰ Bago vinako vasiria a hatem, kara hortuo ge misia gauru kamumu go vatetelia,ngava ne Deo Gare ne tou.¹¹ Manga ena ni dodo ne Deo ge bole rovu tou lobo.¹²Manga ena o vateteli hortou polorea kapulonga hale,hena a kapulonga na malila.Vateteli hortou ni mamata kamumu,matau kamumu ni vasiria kapulonga kamumu na parava heni.¹³Parava miseu mamata,dava kana maki kamumu ge bele,hena a vurgana ne Deo Gare ne tou,turane e tuna Iesus,bakovi ni kona tou.¹⁴Iesus i habia eya mule mai ne tou,ni bole rovu tou na kapulona hale,kara ge lata tou kalaba mule,manga heia mule,herea vinai i marige ni lehea,leho kamumu.¹⁵Vakakavea arka maki go vatetelia vinai.Habia a ngava garu ge mano ne hertou.Bago lata tara bakovi ge pahapuru koe.

Chapter 3

¹Nabutala hortou ge muli maia ngava na gargare, longo mai hortou ge malaga turana leho lobo i kamumu.²Bago leho hale, bage valuba ge malou kua, ge vuru puria na vinai lobo.³Turokonga ni nabutalea a ngava ni misia, ba ni longo toto. Misia bage mano basi, dili na bavi na vulvulo na kai ne tou. Misia vulvulona i hale. Misia bage hate kapupu, bage vuraga maia e turana tara.⁴A vulvulo ne Deo i mai, i vuraga mai tou lobo i mai kakava.⁵Ba manga na vulvulo ne talu, manga talu leho kamumu bakua, ni dodo ne Deo i bole rovu tou. I bole rovu tou na vulvulo i kalaba lilo na leho ne vanunu ne Deo.⁶Deo i liki rikea Hanunu vona mai ne miseu ni lehea leho ne Iesus kristu.⁷Ni dodo vona i vukea a rongova ne tou, toge tahoka maia a maki mulmuli ge tabuli tabaka.⁸A ngava i muholi. Iau vuraga mai e mutou lobo, paisi lilo ne Gare i matau kamumu lilo na leho.⁹A maki kamumu lilo na bakovi turana tavine. Naha ni dili na kavunanga hale, a vulvulonga na kavunanga ni valuba.¹⁰Maki heni bakua kakaninga heni.¹¹Ngongoa ka bakovi hale na dala hale.¹²Iau rudia Atemas, Takikus i mai ne mutou. Vovoe o mai vogu Nikopolis, a vuraga ni muli maia.¹³Rudia Jenas i ngongoa ka bakovi turane Apolos, ge mai turane maki milu vuraga maia.¹⁴E turane tou i lata a maki e ritou i vuraga maia.¹⁵A vinai ritou matau turane Iau i marige turane mutou. Kavuna marige, vinai lilo, turana vinai paisi turane tou.

Philemon

Chapter 1

¹Iau a bakovi na bavi na Kristus Iesus. Iau vonga turane turine tou Timoti ni herea a lalau yeni ge mano vomu o Pilimon, koe turagu kamumu kara go leho tou.²Iau herea lalau popo mano ne Apia, e ya tara kolbane tou i vongo Arkipus e ya tara bakovi ni valuba ne tou na vinai na valuba yeni ne Deo. kara Iau herea popo mano na vinai horto paisi garu na luma ne Gare ni vakapo na luma vomu.³Dodo turana kautu mamali ne Deo Tata ne tou turane Gare Iesus Kristus ge vonga turane mutou.⁴Parava lobo Iau a habia ni kamumu ne Deo kara A raring ke mutou na raring vogu.⁵Iau longo manga iena go vuragamai liu a vinai ne Deo kara ni rovi go habi liu koe mane Gare Iesus.⁶Iau raring manga iena, vakapopo yeni vomu turane miseu ge lata vuraganga ne Gare lilo ne tou ge garu kara ge lata tou ge ngongoa kamumu ne tou kara tou ge ngongoa ka maki lobo kamumu tou bole ne Kristus.⁷Tari, a tahoka marige i muka liu kara katugu i mamali, manga iena, go vuragamai a vinai lobo ne Deo na kapulonga iena, go vagaria a kautu ne hortou.⁸Manga iena, baka maki A tahoka garunga lobo lilo ne Kristus ni habia a ngava i mano vomu ka arka maki go lehea,⁹ kara na kapulonga ni vurgamai tara, i madoko tate miseu, manga iena a kavuna kemi ke koe. Iau Pol, Iau gare liu pali, kara barau a manga a bakovi na bavi ne Kristus Iesus.¹⁰Barau A nanage koe, ke tugu Onesimus, A vatetelia kana kapulonga ne Kristus na parava A vonga na bavi.¹¹Malamuga eya ba ngongoa ni lata tara leho kamumu ne vomu, kara barau I ngongoa ni lata leho kamumu ne vomu turane Iau.¹²Barau A rudia eya ge mule rovu vomu, kara eya i lilo na hategu.¹³A vuraga ni nugu tatea ge matau turagu kara eya ge lata leho vomu kua ni koli Iau, na parava A vonga na bavi na leho ni taki tala ka ngava kamumu.¹⁴Kara A ba vuraga maia ni lata tara maki tavula vomu tabuna bai vonga na vurganga vom. A ba vuraga maia maki kamumu koe, go lehea ke Iau, manga iena koe lehea na vurganga ne vomu kua.¹⁵Kilanga na vuhuna iena e Onesimus i hataplaki koe na parava pote. kilanga na maki iena i bele kara koe mule go kabarovia kara ge vonga turamna parava lobo.¹⁶Eya ba bakovi tavula ni leho manga a vora kara i seleliu ka bakovi ni leho tavula i maga iena eya tara tarim kamumu. A vurgamaia eya liu, A ngongoa koe, go vurgamaia liu, lilo na bobona lilo turana ne Gare.¹⁷Pota mang iena koe, kaba Iau manga e turam, Pota o kabea manga go latea kene Iau.¹⁸Manga eya i lata rongova ke koe o bolea dinau, Pota o taki Iau ga kolirovia a makolina maki vomu.¹⁹Iau Pol, A herea a ngava yeni na limagu mule ga konea ni kolirovia a dinau ne vomu. A taki manga ena, koe mule go tahoka dinau vogu ena ni mahuli vomu mule.²⁰Muholi liu tarigu, kara o lata tara maki ke Iau na rane Gare. Milu madoko lilo turane kristus, manga iena na kapulonga e koe go lata tamudigu ge kamumu.²¹A ngongoa kamumu manga iena koe go muli maia a ngava iena manga A herea lalau nga iena ke Koe. A ngongoa kamumu manga iena go lata maki bililo liu karea i sele polo a maki lobo A nanage kia.²²Na tara ngava mule, taga vuraga maia ni lehea,²³Epapras, ie ne tarigu, kara eya popo i vonga manga a bakovi na bavi ne Kristus Iesus. Eya i habia a haro kamumu mane vomu.²⁴Manga iena kua Mak, Aristakus, Demas e Luk, horto leho taku turagu, horto popo habia haro kamumu mane vom.²⁵Dodo ne Gare, Iesus kristus ge vonga turana hanunu ne vom, i muholi.

Hebrews

Chapter 1

¹Malamuga liu Deo i kavunvuna kana garegare ne tou na ngvana profet na parava lobo na dala bililo. ²Manga ni lobo na malila, eia i kavuna ke tou na ngava ne Tuna, ere eia i vunia pal ni bole rovu a maki lobo. Ne vona kua, Deo i lata lobo a maki vonga na malila. ³E Tuna bakovi i eia i vasiria lait muka ne Deo, vona kara eia manga mule Deo mule. Eia nugutata lobo a kavunga vona. Mulmulu na ge valobo na pekato, i kamumu liu ge matau na kanena lima ne tou na nambawan King i matau meli liu. ⁴Eia bolea rana na rana iena i kamumu na i meli liu kana angelo. ⁵Nera angelo e Deo i taki pali "Koe Tugu, barau iau manga e tamam?" erea angelo Deo i taki, "Iau ga matau manga e tamana na eia ge matau manga e tugu?" ⁶Mulmulina, na paravana Deo ge vanunia Tuna i taku i puru mai na malila, eia i taki, "Angelo lobo ne Deo mutou go lotu ke eia." ⁷Eia i lehea kavunga ieni na angelo lobo mangaena, "Eia kua i lehea a angelo vona i bele manga hanunu na wokman vona manga kai hila." ⁸Eia i lata kavunga ne tuna bakovi manga, "Sia king ne vom, Deo i vonga manga ena. Kindom vom i vonu kana vulvulonga kamumu. ⁹Koe go vuranga mamaia vulvulonga kamumu na bago vuranga mamaia vulvulonga hale. Misia manga Deo, eia Deo vom na i likitalea wel meli vom na iena i meli mule kia ne turam maki i marige." ¹⁰"Gare, malamuga liu go lehea maki lobo meli na malila. Sinahaulu i bele tala na limam. ¹¹Ortou go lobo, e koe go vonga. Maki lobo ge vahalehi manga varike i marapraper lae. ¹²Koe go virilaea manga moke na ge vulo manga varike mule. Koe go matau mangaena kua na i baka ni lobom. ¹³"Manga ne paravana tara Deo i taki na angelo, "Koe o matau na kanenana limum ne vogu ga uria vinai hale ne vom plotano na vaham?" ¹⁴Ba angelo lobo i leleha leho na ranga i mano ni kolia vinai i vuranga ni bole rovu ortou?

Chapter 2

¹Mangaena tou go nugu tata garu a nabutalanga na kavunga ieni.²Malamuga liu Deo i habia kavunga i mano na gnavana angelo, kavunga iena i paishi garu. Erea bakovi i leha pekato na i pula kavunga, eia ge bole halea, ³latavae tou go hoa na tou go bitoia leho muka ni bole rovu? Vulvulonga ni bole rovu tou, i tabuli kakava ke Gare eia mule turana era vinai i longea popo. ⁴Deo i vagaria kavunga vona turana maki lobo ranga na ranga leho garu na eia i habia lae ranga presen na Hanunu ne Deo pali na vuranga vona.⁵Deo ba i uria angelo ge matamaia malila kalaba, ge leha mulmuli manga miseu kavunvuna kia. ⁶Na hinai tara na lalau ne Deo, bakovi tara i kavuna manga, "Bakovi harka maki na go nabutala matmatea?" Kanara go matamai kamumu liu miseu?"⁷Koe go leta miseu na go uru miseu tano na angelo. Koe go marige ke miseu na go habia namba turana rana muka ne miseu. ⁸Koe go uria maki lobo plotano na vahana. Nevona kua, Deo uria maki lobo ne vona. Eia bai hataplakia tara maki, ge tabuli tano vona. Barau ieni karbau miseu go misia harka maki i tano vona.⁹Miseu misia Eiusus i tano na angelo na parava i kudu kua. Nidodo vone Deo, eia i bole rovu a muline miseu a bakovi na i mate. E Deo i marige eia na i habia i mukmuka turana rana muka vona. ¹⁰Iena ni kamumu ne Deo, kanara, maki lobo i pagitala ne vona na i lilo vona, ni bola koma bakovi billio ge dili mai na kakava. Iena i kamumu ke eia, ni vapagitala hetman ni bole rovu ortou ni matena.¹¹Bakovi iena ni lata kamumia bakovi lobo i mai kamumu, a vinai na bakovi eia i lata ortou holi. Ortou lobo tahoka e tamane ortou taku kua. Misia na eia bai mahela ni kena ortou ke tarina maki. ¹²Eia i taki manga, "Iau ga takitala ram ne tarigu maki, na paravana ni vakapopo na lotu, iau ga kalolo na ga marige ka ram na korukoru na vinai."¹³Eia i taki mule, "iau ga uria bilip voga vona." O misia iau a voga turana komkoma Deo i habi ortou voga." ¹⁴A bakokovi ne Deo ortou tahoka dala turana kaine ortou. Misia manga Eiusus popo i manga ortou, eia ge mate na dala iena kua, eia ge latahale satan, na bakovi tahoka garunga lobo ni lata bakovi ge mate. ¹⁵Iena, eia i leho lobo a dala ni kolia bakovi, ortou go hataplakia bavi ni mangege ni mate.¹⁶Imholi liu, eia bai lehea leho iena ni kola angelo. Bakua. Eia i leha leho ni kolia tubune Abraham. ¹⁷Manga na maki lobo, eia ge muholi manga e tarina maki, eia ge hetpris nertou na ge leha leho ne Deo eia ge bolele a pekato na vinai. ¹⁸Nitoha i bele vone Eiusus na eia i bole ni mavana. Misia manga eia ge kolia vinai malamuga, nitoha lobo i bele nertou.

Chapter 3

¹Tarigu maki ne Gare, mutou tahoka leho vonga na sinahaulu. Mutou nabutatalea Eibus, eia aposel turana vinai rana muka tou bilip ke eia na takitala. ²Eia i mulimaia kavunga muholi liu ne Deo, eia ere i vunia eia, manga e Moses i mulimaia kavunga liu lilo na luma ne Deo. ³Rana muka e Eibus i bolea i meli liu kia na rana muka kia mule Moses, kanara, bakovi lehea luma i meli mule kia na rana muka na luma mule. ⁴Na luma lobo i tahoka bakovi rovi ni lehona, na maki lobo, Deo i lehea. ⁵Moses i mulimaia kavunga muholi liu manga wokman lilo na luma ne Deo, eia ni takitala maki lobo ge mai mulmuli. ⁶Manga Kristus eia mulimaia kavunga muholi liu manga Tuna Bakovi ere i matamaia luma ne Deo. Tou a luma vona manga tou go nugutatea maki tou marigrige kia na tou go davea. ⁷Manga kua Hanunu ne Deo i taki manga, "Barau manga mutou longomaia ngva vogu, ⁸mutou naha ni vagaria tamudi ne mutou, manga malamuga gargare ne mutou ortou lelehea na paravana ortou matau na tuanga tavula ni toha." ⁹Iena na parava gargare ne mutou ortou kavuna voragingina na ortou toheu lilo na ranga vulu va ortou misia leho vogu. ¹⁰Misia manga iau a tamudi hale ke ortou na kavuna, 'Lilo na tamudi nertou, ortou mano basi ke iau. Orto ba ortou ngongoa ka dala iau a vunia ke ortou.' ¹¹Misia manga iau a tamudi hale na iau a promis. "Orto bage dili na tuanga ni malolo ne vogu." ¹²Tarigu maki, mutou matamai kamumu mutou, na korukoru ne mutou, tabuna tara ne mutou i tamudi hale na bai bilip na ge bitoie Deo i tahoka ni mahuli. ¹³Vagaru mutou na parava lobo, ortou kilalea, "barau, "tabuna tara lilo na korukoru ne mutou, tamdina i garu kana hudonga na pekato. ¹⁴Tou manga wakilipi taku liu ne Kristus, tou nugu garia na bilip ne tou lilo vona navuhuna leho mai mano ni lobona. ¹⁵Vona kia na kaunga i vonga, "Barau manga mutou longea ngvana, mutou naha ni vagaria tamudi ne mutou, manga garegare ne mutou i lehea." ¹⁶Era vliki i longea kava ne Deo na i pulea? Ba vinai lobo ne Deo, erei kua e Moses i kaba tala mai ortou ne Isip kua? ¹⁷Erei longea kava ne Deo na i pulea lilo na ranga vulu va? Iena vinai ne Deo ortou lata pekato na ortou mate na tuhane ortou i tabuli bubalae na tuanga tavula. ¹⁸Eia i promis kera vinai ere ge matau na tuanga ni malolo, iena vinai ere bai longea kavunga vona. ¹⁹Tou rovia manga ba ortou dili vona na tuanga ni malolo ne vona kara manga, ba ortou bilip.

Chapter 4

¹Manga miseu go mamata kamumu, tabuna manga miseu bage lilo na promis ne Deo ni bolea na malolo. ²Misesu longea na vinara, manga kua vinai ortou longea malamuga. A vinara iena bage kolia na vinai, ere ba ortou lilo na bilip na bartou longa kavunga. ³Miseu bakovi ere i bilip, miseu go bolea muline miseu na tuanga ni malolo, manga pal i kavuna kia, "Iau vasiria liu na hate kapupunga ne vogu, a taki muholi liu manga, 'Ortou bage dili na tuanga iau a promis kia ge habia nertou ni malolo kia, "na parava iau ga valobea leho lobo ne vogu na vuhuna malila. ⁴Eia i kavunvuna kia ranga hap na paravane ialu, "Deo i malolo na paravana ialu mulmuli na leho lobo eia i lehea." ⁵Eia i taki mule manga, "Ortou bage dili na tuanga iau a uria ni haba malolo nertou." ⁶Mangaena, ranga vinai ge dili na tuanga ni malolo ne vona. Vinai ne Israel ortou longea na vinara, ortou ba bolea tara tuanga ni malolo kara manga, ortou pula ngva vona. ⁷Manga Deo i vunia pal a parava tara miseu ge dili na tuanga iena ni malolo. Na parava iena ne "Barau" mulmuli na parava lobo ge mano, manga eia i kavuna ke king Devit manga kavunga i vonga malamuga. "Barau manga mutou longa kava ne Deo, kamumu manga mutou tamudi kamumu manga ba mutou go nugu tata tamudi ne mutou ge garu liu." ⁸Manga Joshua i habia nertou na tuanga ni malolo, kamumu Deo bage kavuna na parava tara mule. ⁹Misia na parava tara na Sabat ni malolo i vonga, kana vinai ne Deo. ¹⁰Era bakovi i mai ni malolo ne Deo, eia popo ge malolo kana ni mavana ne vona, manga Deo i latea pal ne vona. ¹¹Mangaena tou go paishi garu ni dili na tuanga ni malolo, ge bakua bakovi tara ge viu o pula kavunga, manga ortou lehea. ¹²Kavunga ne Deo i mahuli na i tahoka garunga muka, i bibia liu na matana bainat i tahoka klangana i lua. Eia i kakava ni valia liu na korukoru a klangana nabutalanga, hanunu turana tuhane tou. Kavunga iena i manga jas ge vatadalolea nabutalanga na bakokovi i kaploho lilo na tamudi nertou. ¹³Bakua tara maki ge kaploho na matane Gare. Maki lobo i tabuli kakava kua na eia i misisia maki lobo tou lelehea. Miseu go paishi na matane Deo na tou go takitala lobo kana harka maki tou lehea. ¹⁴Kamumu, tou tahoka vinai mukamuka i vonga na eia ge dili liu na sinahaulu. Eia kua Eiusus, Tuna Deo a Bakovi. ¹⁵Mangana tou go nugutata na bilip tou wokni takitala kia. Vinai mukamuka ne tou ge dodo tou na ge masisi tou, kara manga, tou бага garunga ni pahapurua na pekato. Misia manga ni toha lobo i belbele ne tou, ortou lobo ieni i belbele pali vona, ge tohea popo. Manga eia bai leha pekato. ¹⁶Mangaena ba togo mangege, tou go mano gagavi na sia king vona turana ni dodo vona. Tou go mano vona, kara manga, eia bakovi ni dodo na eia ge masisia ke tou. Na paravana tou tahoka ni mava, kamumu manga ni dodo vona ge koli tou.

Chapter 5

¹Na paravana Deo i vunia ranamuka tara, eia i uria na bakovi iena ni leha leho vona manga na bakokovi, ni leha leho ni bolelea pekato nertou. ²Eia ge kemkemi turana vinai na gaiena ortou baka varune nertou na vinai ere ortou hudo rovrovu ortou kara manga, eia mule baka garunga. ³Na vuhuna kua iena, eia ge leha ofa ni bolelea pekato na bakovi turana ngatavine turana ne vona popo. ⁴Bakovi i manga ranamuka, eia tahoka rana muka na i bakua tara bakovi i bolbolea na leho iena na vuranga ne vona. Bakua. Deo i kenkena ni bolea na leho iena, manga malamuga Deo i kene Aron. ⁵Eisus i manga popo iena. Eia bai marige ka rana manga i bolea ranamuka. Bakua. bakovi i vunia ni bola leho iena i vonga. Eia i taki manga, "Koe Tugu a Bakovi. Barau iau manga Tamam." ⁶Na hinai ranga popo, eia i taki, "Koe go manga pris na parava lobo, mangae Melkisedek." ⁷Na parava Kristus i manga bakovi vonga na malila, eia kenkena garu na i tangtangi ngai bililo. Eia i rovia, eia ge bole rovu eia, eia bage mate. eia i longea ni kena vona, kara manga, eia i uru puria vuranga vona tano liu vona. ⁸Muholi liu eia Tuna Bakovi, i bole ni vurunga, iena i vatetelia liu ka vulvulonga ni mulimaia kavunga ne vona ni bola mavana. ⁹Iena i bole rikea liu manga bakovi ni mulimaia kavunga na bakokovi lobo ere i mulimaia, eia ge bole rovu ortou. ¹⁰Manga Deo i vunia eia habia leho manga ranamuka, manga Melkisedek. ¹¹Kavunga bililo harbau i vonga ne Eisus, miseu tohea ni virovi mutou kana vuhuna kavunga, kara manga, nabutalanga ne mutou i kaploho na bai kakava. ¹²Mutou bolela Gare na parava malaku pal na mutou go leho ni vateteli ranga vinai ka kavunga. I Bakua. Mutou harbau mutou kudu kana nabutalanga na bakovi ranga i vateteli mutou mule ka nambavan hap na kavunga ne Deo. Mutou ba mutou redi ni bola kakaninga garu. Bakua. Mutou rururu kua. ¹³Tou rovia pal na vinai ni rururu, iena tuntuna komkoma. Ba ortou rovi kamumia harka na vulvulonga kamumu. ¹⁴Manga kakaninga garu iena na bakovi mukmuka pal. Bakovi manga, ortou toha ngai bililo pal ni matamulmulia harka vulvulonga i kamumu na harka vulvulonga i hale, ortou rovia pal na ortou kakava pal.

Chapter 6

¹I kamumu, tou ba togo kavuna kua ka kavunanga ne Kristus manga malamuga tou wokni bolea. Tou go bolea vatetelina bililo na vinai mukmuka pal. Ba togo vapaisia butubutu ni kavunvuna ka vulvulonga ni mapulo, na bilip ke Deo na o bitoia vulvulonga hale, ²vagaria kavunga ni magergere ni vahirola na go uria limam meli na gigili na go kavuna kana bakovi i mate pal na ortou go mahuli na o kavuna kia na kot muka ne vona. ³Kamumu manga tou leho manga kia ieni, Deo i kavuna kamumu pal ke tou go lehea. ⁴Ortou go telia liu ni bilip kia manga ortou bolea pali ni kakava ne Deo na ortou tohea pal na presen na Hanunu ne Deo, ⁵ortou tohea pal na kavunga kamumu ne Deo turana garunga ne Deo ge tabuli kakava mulmuli, ⁶ortou boru mule kana bilip. Ge bakua dala nertou liu ni mule rovu mai ni mapulo mule. Kara manga, i manga ortou varoea Tuna Deo a Bakovi na davala utu ni habia mahelanga ne vona na matane bakovi lobo. ⁷Vala i borboru na malila na i bola nalu. Malila i haba kakaninga kamumu, na bakovi ni leha leho. Malila iena wae i bola garunga par ne Deo. ⁸Malila i tahoka motana na i bolea a lehi hale, eia bai kamumu na ge hale vakuli. Mulmulina ge roko lobo. ⁹Manga vakilipi vogu maki, miseu kavuna garu ke mutou ere bago bitoia. Iau a rovia, mutou leha maki kamumu i vasiria manga eia i bole rovu mutou. ¹⁰Kara manga, Deo ba bakovi hale ge bitoi mutou erei leha leho kamumu, na go lehea na rana, kara manga, koe go lata kamumu na bakovi i bilip na go kolkoli ortou ngai bililo ni leha vulvulonga kamumu. ¹¹Miseu vuranga liu manga lau taktaku ne mutou ge leho garu manga o nugutata garu na bilip ne mutou na o davea na parava ni vunia ni lata kamumu tou. ¹²Ba mutou go manga vinai i totota, mutou leho manga kua vinai ranga i bilip na ortou tahoka bilip i garu, tamudi kamumu na go bolea na promis ne vona. ¹³Na parava mala muga Deo leha promis vona turane Abraham, i taki manga muholi liu meli na ragu. Kara manga, i bakua tara rana bakovi mule i meli na ragu. ¹⁴Eia i taki, " Iau ga haba garunga vom na iau ga lata tubum maki ge bililo." ¹⁵Na dala iena, Abraham i bole lobo a maki eia i promis kia, mulmulina eia i nugutata nabutalanga vona na i dava. ¹⁶Bakovi ortou kavunvuna muholi liu meli na bakovi taku ere i tahoka biknem na i selea ortou. Ni lobona ni kavuna kamumu mano mai ne rulu, ortou kavunvuna muholi meli ni vagaria na kavunga iena. ¹⁷Paravana Deo i nabutalea manga ge vasiri tala vuhuna kavunga na ortou ere ortou go bola promis vona, eia bai pulpulo. Misia manga na eia i taki muholi liu meli ni vagaria na kavunga vona. ¹⁸Eia i lehea na maki ieni, na maki ilua bage pulolae. Iena promis ne Deo i taki muholi liu meli i lehea. Manga tou a bakovi ere i hoa mano i kaploho, tou go nabutalea na promis iena na o davea ge habi rovia mule ne tou. ¹⁹Promis iena i tabuli manga i garu kamumu manga anga ni mahuli ne tou. Anga iena i dili na liu na luma tambu liu, mulmuli na lavlava muka ortou vatabroea na tempel. ²⁰Eisus i mugamuga ge tou lilo na luma iena, ni koli tou, kara manga, eia i manga hetpris ge vonga mangaena kua, mulmuli na leho ne Melkisedek.

Chapter 7

¹Melkisedek eia king ne Salem na pris ne Deo meli liu. Ere i pogae Abraham na parava eia i valuba na i harablaki na king lobo na i lalaho rovu mai na tuanga na i pogaia na dala na i haba garunga vona. ²Ne eia kua, Abraham i habia na ranga vulu taku na maki lobo i mano. Rane Melkisedek i tahoka miningna manga, "King na vulvulonga kamumu," na rana tara mule, eia king ne Salem i minim manga, "King ni tamudi kamumu." ³Eia bake tamana turane kinina turane tubuna maki turana vinai vona maki. Eia bakua parava manga e kinina i podea na parava manga ge mate vona. Eia manga kua na Komkoma ne Deo na pris ge vonga manga kua. ⁴Mutou rovia manga eia tahoka ranamuka liu. Tubune tou Abraham eia i valuba na i bole lobo na maki na i putia na korkoru na ranga vulu tara i bolea na valubanga. ⁵Tune Livai maki ere i bolea na leho na pris i taki manga, vinai ranga popo ge putia ranga vulu taku popo. Ortou go nabutalea popo manga ortou popo tune Abraham ere tarine ortou. ⁶Melkisedek bai vinai ne Livai. Manga eia ranga vulu tara na maki Abraham i habi turana garunga ni promis. ⁷Imuholi liu manga, bakovi haba garunga eia gare. Bakovi bola garunga vona, eia i tano. ⁸Era bakovi i tano ni mate ortou bolbolea na ranga vulu tara iena, ortou go misi ortou manga harba ortou mahuli. ⁹Tou ba togo taki manga na, Livai ere i bolbolea na ranga vulu tara na maki lobo iena, i habhabia mano ne Melkisedek tano ne Abraham, ¹⁰Kara manga Livai i lilo na kaine tubuna, na parava Melkisedek i pogaia e Abraham. ¹¹Malamuga bakovi ne Israel i bolea lo, na lo iena i taki mangae, ortou go leha leho na pris. Manga leho na pris na vinai ne Livai ge lata na bakovi ge bele kamumu liu, ge kamumu manga kanara Deo i taki ka pris ranga ge mai mulmuli, i manga kua e Melkisedek, na bai manga e Aron? ¹²Na parava vinai na pris ikuloi, i kamumu manga lo popo ortou go kuloia. ¹³Nera vinai manga ortou kavunvuna kia na maki iena, iena na vinai ranga ba ortou leha leho na pris meli na alta. ¹⁴Tou rovia pal, Gare ne tou i latea na vinai ne Juda, Moses bai lehea tara kavunga na vinai ortou go manga pris. ¹⁵Harka maki miseu taktaki kia i kakava manga pris ranga ge bele ge mangae Melkisedek. ¹⁶Tena bai meli ka lo na malila wae eia i manga pris, i bele meli na garunga ni mahuli ge vonga mangaena. ¹⁷Manga kavunga vona ge mai garu vona, "Koe go pris manga kua iena manga Melkisedek." ¹⁸Manga lo malamuga ortou hataplakia pal, kara manga, lo iena i bakua garunga vona bage koli tou. ¹⁹lo bai lehea tara maki ge bele kamumu liu. Mangaena eia i lata dalana sebi ge kamumu liu na ge bibia liu na lo na dala tara, tou go mano gagavi ne Deo. ²⁰Eia bai leho tavulea na promis vona, Bakua. Ortou ranga manga pris na parava ba ortou leha promis, ²¹manga Deo kua i taki muholi meli ne Eius ge manga pris. Tava ne Deo i taki manga, "Gare i taki muholi meli pal, koe go manga pris na parava lobo, eia bage kuloia mule kavunga vona." ²²Kontrak iena Eius i lehea, i kamumu halliu na i bibia lobeia liu na kontrak malamuga. ²³Malamuga bakovi bililo ortou manga pris, kara manga, ortou wokni matmate misia manga ba ortou matau tabakbaka. ²⁴Eius kua i vonga mangaena. Eia i nugia na leho na pris na ge baka tara vliki ge kuloia. ²⁵Manga na parava lobo liu eia ge bole rovu a bakovi ge mai gagavi ne Deo na rana, kara manga, eia i vonga manga kua iena na i kenkena Gare ge koli tou. Ranamuka manga ge koli kamumu tou. ²⁶Ranamuka manga, eia i koli tou lobo. Eia baka pekato na i keva. Eia i uria meli liu na sinahaulu, basi liu kana bakovi ni leha pekato. ²⁷Eia bage leha tabaringa na parava lobo muga ni bolela pekato ne vona. Mulmulina eia ge bolele a pekato na bakovi manga pris malamuga i lelehea. Bakua. Eia i lehea ngai taku kua na i habi rovia mule. ²⁸Lo i vunia bakovi baka garunga nertou, ni manga ranamuka. Kavunga liu ge mai mulmuli na lo eia i vunia ne Tuna bakovi. Eia bakovi kamumu liu eia taku kua i meli liu ni koli tou na ge vonga mangaena.

Chapter 8

¹Kamumu, vuhuna kavunga iena tou lehea, i mangae, tou tahoka na ranamuka kamumu i vonga na i matau na kanenana na mulina na i mugamuga i King meli na sinahaulu. ²Eia i leha leho na nahaki lilo na luma i holi, a luma liu wai a bakovi bai vapaisia. Bakua. Gare i vapaisia na luma iena. ³Ranamuka lobo ortou tahoka leho ni lehea ni vanunia present turana tabaringa. I kamumu manga i tahoka maki ni leha ofa. ⁴Manga Eius ge vonga na malilia, eia bage manga nahaki kara manga, i tahoka pal a nahaki i vonga ere i habhaba presen manga lo i taki. ⁵Ortou nugia na leho na nahaki vona luma tano na malila, iena manga hanunu na kua maki muholi liu i meli na sinahaulu. Iena manga Deo i takia e Moses, na parava eia i vuranga ni vapaisia luma. Deo i taki manga, "Na parava go lehea na maki lobo na luma, koe o mamata kamumu na o mulimaia kamumu na hanununa iau a vasiri koe meli na lolo." ⁶Barau ieni Kristus i bole polea na leho na nahaki na i kamumu haliu mule kia na nahaki ranga, kara manga, eia i vonga na korkoru ni vagaria na kontrak kalaba ivonga i paishi meli na promis kamumu. ⁷Manga kontrak malamuga ge kamumu liu, ge baka kontrak kalaba mule. ⁸Manga Deo i misia liu na pekato na bakovi na i taki manga, "Gare i taki, 'Longea, Iau a uria pal na parava tara iau ga latea a kontrak kalaba turana vinai ne Israel turana vinai ne Juda. ⁹Kontrak iena bage manga iau a latea turane tubune ortou malamuga iau a nuga limane ortou na vanunu tala ortou ne Isip. Ba ortou mulimaia kavunga na kontrak vogu, misia manga iau a Gare, iau a bitoi ortou. ¹⁰Manga kontrak kalaba ieni iau taga leho turana bakovi ne Israel i manga. E Gare i taki manga iau ga uria lo lobo ne vogu na nabutalanga nertou na ga herea na tamdi ne ortou. Iau ga manga Deo nertou na ortou go manga bakovi vogu. ¹¹A bakovi bage vateteli na vinai turana e tarina maki na ge taki mangae, "Mutou go rovia Gare, "vinai lobo ge roviu manga bakovi tavula o bakovi tahoka ranamuka. ¹²Kara manga, iau ga dodo ortou kia na vulvulonga nertou i hale na ortou go hataplakia na pekato nertou bartoge nabutalea mule. ¹³Na kavunga iena "Kontrak kalaba," Eia i lata halea pal na kontrak malamuga. Amaki tege mano hale na tege lobo, ge gagavi ge velu liu.

Chapter 9

¹A kontrak mugamuga iena i tahoka lo turana vulvulona ni lotu. Itahoka luma ni lotu vonga turana. ²Iena luma taku kua ni lotu ortou ruhia. Na nambawan luma i tahoka kai rokroko, a tebol turana bread ne Gare na hinai iena ortou kilalea ga holi tuanga. ³I mulmuli na lavlava i tahoka mule tara rum ortou kilalea manga "rum i holi liu." ⁴Gol alta ni guta kamagi i mangi nonoro, i vonga na rum iena, turana bokis kontrak i kavtagia turana gol. Lilo na bokis kontrak ortou uria tara kikai na gol i tahoka mana vona turana kai ne Aron ni lalaho, malamuga tara kru i bele vona na kedo ilua ortou herea kontrak vona. ⁵Langlanga na matana bokis kontrak, hanununa angelo lua i meli na i vakaplohea na matana bokis. Angelo lua iena rulu vonga vona na tuaga iena. Manga barau iau бага lehea tara kavunga vonga vona maki lobo iena. ⁶Mulmuli na ortou uria lobo maki, naparava lobo a nahaki ge dili mugamuga vona na lilo na luma ge leha leho vona. ⁷A vinai ranertou taku kua i muka ortou didili vona na lilo na luma i luana na parava taku kua lilo na tahuvala lobo. Eia bai dili tavulvula. Eia i bolbolea na dala ge dili turana ge habia na tabaringa ni bolelela pekato ne vona turana vinai ba ortou nabutala kamumu na ortou lehea. ⁸Hanunu ne Deo i vasiri tou pal manga, na paravana nambawan luma ni lotu karbau i vonga, dala ne tou i dili na luma i holi, karbau ge pala. ⁹Iena i manga hanununa i vasiri tou ka maki lobo ge bele na parava barau ieni. A presen turana ofa ortou lehea mano ne Deo, bai lata kamumia tamudi na vinai i leha lotu, ortou go rovia manga ortou leha rongova popo. Bakua. ¹⁰A lo lobo iena i taki kia na maki ni kakani turana ni inu turana rongova lobo ni lata bakovi bage katoki. Ortou taktaki na maki na kaine tou kua. Eia i habia nertou na lo nertou ni mulimaia mano na parava eia ge lata kamumu loba maki. ¹¹Kristus i mai pal na eia ranamuka na maki kamumu i bele pal. Eia i dili pal na luma i kamumu liu na i bibia lobo na luma malamuga. Baka bakovi lehea na luma iena na limana, kara manga, iena ba maki na malila. ¹²Ba dalana meme o a bulmakau bakua iena dalana mule, eia i dili na luma na lotu ngai taku kua ni kona rovu tou ni mahuli. ¹³Manga bakovi i katoki na matane Deo, kamumu manga, a nahaki ge bolea na dalana meme turana bulmakau turana katona kai kana bulmakau i ririau na ge likia meli nertou. Ortou leho manga kia ieni ni lata ortou ge kakava. ¹⁴A dalane Kristus i bibia liu. I baka rongova na garunga na Hanunu ne Deo i habia ni mahuli ne vona i mano ne Doe manga tabaringa. Dalana bai lata kaine tou ge keva. Bakua. I bolele loba rongova ne tou na togo keva na matane Deo. ¹⁵Na vuhuna iena Kristus i matau na korkoru ne tou kia pal na kontrak kalaba. Na parava vona, eia i bolelela pekato na bakovi ortou tano na kontrak taku malamuga na eia kilala ortou ka bakovi vona ni bolea na promis ni mahuli ge vonga mangaena. ¹⁶Kontrak i manga vuranga na bakovi tara eia i uria na lalau na i vasiria mangaeia ge mate na e tuna ge bole polo lobo na maki lobo vona. Mugmugana manga e tuna ge bole polo na maki lobo, a bakovi ge rovi kamumia manga e tamana ge mate na ge uria lobo na maki na lima ne tuna. ¹⁷Kara manga, vuranga na bakovi i leha na kontrak ge mai kamumu liu na parava eia ge mate. Manga bakovi iena ge latea na kontrak ge mahuli yet, a kontrak iena i baka garungana. ¹⁸Kamumu liu na kontrak mugamuga i tahoka garunga na parava ortou habia tabaringa nertou na dalana abus. ¹⁹Na parava Moses i habia kavunga lobo na lo i mano nertou a bakokovi lobo, eia i bolea na dalana bulmakau i riau, turana meme, turana nalu, a mota i vululu turana hisop. Eia i voroki potpote na dala na tava turana bakokovi lobo. ²⁰Eia i taki, "Ieni a dalana kontrak Deo i lehea ne mutou mulimaia." ²¹Na vulvulona iena, eia i vorokia na dala langlanga na luma turana dis na maki lobo na lotu. ²²Na vulvulona iena, dala kua i lata maki lobo i keva. Manga dalana abus bai maliliki na parava ortou lata ofa, Deo bage bolelela pekato nertou. ²³Maki lobo na luma, i manga hanunu na kua kana maki meli na sinahaulu. Ortou bolbolea dalana abus ni leha maki lobo melo heven ge kakava na matane Deo. Ni leha maki lobo i tabuli melo heven ge keva, ge tahoka tabaringa kamumu ge bibia liu na tabaringa malamuga. ²⁴Kristus bai dili na rum i holi liu kara manga lima na bakovi i lehea. Iena hanunu ni muholi liu na i meli na sinahaulu. Bakua, Kristus i dili na sinahaulu na i paisi na matane Deo ge paisi na korkoru ne tou. ²⁵Na tahuvala lobo vinai mukamuka bolbolea na dala turana tabaringa ortou ge dili na lilo na luma i holi liu. A dala i bolea iena ba ne vona kua. E Eiusus bai leho mangana. Eia dili na sinahaulu ni habia eia manga tabaringa ne Deo. Bai lehea ngai bililo. ²⁶Manga ge lehea ngai bililo, kamumu manga ge bolea ni mavana ngai bililo, na vuhuna mai na parava Deo i lehea na malila mai manga barau ieni. Manga popo eia i gagavi pal na parava na malila ge lobo misia manga Kristus i bele na malila ngai taku kua, ge habia eia mule manga ofa mano ne Deo ni bolelele na pekato ne tou. ²⁷Vinai lobo ge mate ngai taku kua mulmulina ortou go paisi na kot. ²⁸Manga kua Kristus i habia eia mule manga tabaringa mano ne Deo ni bole lelea pekato na vinai lobo. Mulmulina eia ge mai ngai luana, eia bage mai ni bolelelela pekato. Bakua. Eia ge mai ni bole rovu tou.

Chapter 10

¹A lo i manga hanununa kua na maki kamumu ge mai, iena ba maki muholi nertou. Era bakovi i mai gagavi ne Deo ritou bage bele tala kamumu turana na tabaringa a nahaki i vanunia na tahuvala taktaku na parava lobo.

²Tabuna manga, a tabaringa lobo iena ge lobo tavula? Ge manga tabaringa iena ge bolela pekato na vinai i lotu na ritou ge kakava kana pekato nertou ngai taku kua na bartou go lehea mule na pekato. ³A ofa iena i vanununia nabutalanga nertou ni leha pekato na tahuvala lobo. ⁴Dalana bulmakau turana sipsip bage bolele liu a pekato. ⁵Na parava Eius i mai na malila, eia i taki, "Tabaringa iau ba vuranga matea, manga kaine tou taku tou paisi tarhaha turana. ⁶Nabutalanga tara mule, Bai manga tabaringa lobo na kai turana tabaringa ni valobo a pekato go marigrige ni lehona." ⁷Iau a taki mangae, "Misia, Iau a mai a bele barau, kavunga lobo i vonga i lilo na tavane Deo a kavunga muholi liu ne vogu, ni uru talea na vuranga ne mutou." ⁸Eia i kavuna ngai taku kua, "Ba tabaringa, a tabaringa ni gutu, a tabaringa ni leha pekato go vuranga maia, go marige kia na maki lobo iena. Tabaringa lobo iena i mulimaia lo." ⁹I taki manga mule; "Misia, iau a vonga ni mulimaia nabutalanga vom turana vuranga vom." "Eia i bolelea kapulonga malamuga ni matau kamumu na i latea mule a kapulonga ni luana ni matau kamumu.

¹⁰Na nabutalanga iena turana vuranga ne Deo, tou kamumu pal ni haba ofa na kaine Eius Kristus ngai taku kua na i lobo liu. ¹¹A nahaki i paisisi na parava taktaku ni lehea na leho ne Deo. Eia i bole lelea tabaringa manga kua iena, ritou ba ritou bolelea pekato, ¹²e Kristus i lehea tara tabaringa kua ni bolelela pekato na i matau pal meli na kanenana ne Deo. ¹³Eia i davdava ge miseia gimane vona ge bele na vahana manga sia ni urura vaha meli vona. ¹⁴Na tabaringa taku kua i uru kamumu lobo a vinai ere Deo i vunu pal ritou. ¹⁵Hanunu ne Deo i taktala pali ke tou. Na parava tara pal eia i taki. ¹⁶"Iena kontrak iau ga leho turane ritou na parava iena, Gare i taki. Iau ga uria lo ne vogu na tamdi ne ritou na ga herea na nabutalanga nertou. ¹⁷Iau ba ga nabutalea mule na ga nugu tatea mule na pekato nertou. ¹⁸Barau a vulvulonga ni lusim a rongova na vinai ranga, ge bakua mule na tabaringa ni bolela pekato. ¹⁹Mangaena mutou tarigu maki, ba togo mangege na go nabutala bililo ni dili na tuanga i holi turana dala ne Eius. ²⁰A dala kalaba iena i tahoka ni mahuli ne Kristus i vasiri tou kana kaina na parava a lavlava i tapkalia na ples holi i marape. ²¹Kara manga, tou tahoka ranamuka muka tara ni matamai tou na luma ne Deo, ²²manga na tou go mai turana tamdi taku turana bilip ne tou ge garu, nabutalanga ne tou ge kakava kana nabutalanga lobo i hale na nalu i kakava ge nunu na ge vahirolea kaine tou. ²³Tou nugu kamumia kavunga ne tou turana maki taktaku manga tamudi ne tou i vuranga maia, bago mangege, kara manga, Deo ere i haba promis, eia ge vasiritalea na promis. ²⁴Togo nabutalea manga ni vahadongo a tamudi ne tou turana nabutalanga ne tou kana vinai ranga ge misia na ritou go vuranga mai e tarine ortou na vulvulonga kamumu. ²⁵Tou batogo hataplakia na vulvulonga ni vakapopo taku, manga vinai ranga i lelehea. Tou go kolia vinai ranga ge muka liu, kara manga, parava ne Deo i mai gavgavi pal. ²⁶Manga tou rovia pal na go vuranga ni latea mule na pekato na parava go rovia kavunga muholi, kamumu, tabaringa manga na pekato bage vonga mule. ²⁷Ni kuloia iena, i tahoka kot muka ne Deo i davdava tou na kai vululu popo ge lata hale a vinai i gimaia. Kamumu, tabaringa manga na pekato bai leho pal. ²⁸Era bakokovi bai mulimaia lo ne Moses ritou mate na baka ni dodo na parava bakovi lua o tolu ortou takitala pekato nertou. ²⁹Harka kana kot muka go nabutalea, a bakokovi ge bolela manga ortou tango puria tune Deo a bakovi na ortou lehea na kontrak manga maki tavula nertou na dalana i lata kamumu ortou na ortou kavuna hale ka hanunu ni dodo? ³⁰Tou rovia pal na kavunga iena, "Hate kapupu na vulvulonga ni kola rongova iena ne vogu." I taki manga popo, "Gare ge tadalo na bakokovi ne vona." ³¹Eina maki muka liu ni mangagege ni boru lilo na limane Deo i tahoka ni mahuli! ³²O nabutalea na parava malamuga, na parava manga nabutalanga vom i mai kakava, na parava go paisi garu na go bibia na vivisinga muka turana ni mavana. ³³Go matau kakava na parava vinai lobo ge lata hale koe, ortou ge haho ortou lata vuvulonga hale ke koe e koe o nabutalea na maki lobo ortou leho kane koe na turana vinai ranga manga popoe koe ni bola mavana. ³⁴Koe go tahoka ni dodo na vinai erei vonga na bavi, go marige kua na parava bakovi lata hale koe na ortou bole lobo a maki vom. Kara manga, go rovia pal manga go tahoka maki kamumu na maki muka liu i vonga. ³⁵Mangana naha ni hataplakia na bilip ne vom, bilip iena i tahoka maki muka vona. ³⁶Koe go tamudi kamumu na go bolela na promis ne Deo, na parava go lehea pal na nabutalanga turana vuranga ne Deo. ³⁷"Gavgavi na paravana, erei ge mai vona, eia ge mai gagavi na bage dava malaku. ³⁸Abakokovi kamumu kua ne vogu ortou ge vonga na bilip kua. Ge manga ge mule rovu likranga na i hataplakia na bilip iau бага marige kia liu. ³⁹"Etou ba na vinai manga ni mule rovu. Tou a vinai ni nugutata garu a bilip ne go misia tamudi ne tou.

Chapter 11

¹Barau bilip ne tou loblobo kia na maki lobo tou davdavea nige bolea nige rovia popo na maki manga matane tou bai misia. ²Tubune tou maki ortou bilip, misia manga i kamumu ka bilip nertou. ³I muholi, bilip ne tou, tou rovia Deo i taki na maki lobo i bele, manga maki tou misia. Eia i lehea maki ba togo misia popo. ⁴Abel i bilip ke Deo na i habia tabaringa vona na i bibia liu na tabaringa ne Kein. Na parava iena kua eia i manga bakovi kamumu na Deo i kavuna kamumu turana kara manga tabaringa ne rule Abel i mate pal, bilip vona harbau i kavunvuna. ⁵Enok i bilip ke Deo e Deo i bolea, misia manga bai misia ne matana. Ortou vilolalaia na bartou pogaia. Kara manga, Deo i bole rovia pal. Naparava Deo karbau ge kabea ne Enok, vulvulone Enok i kamumu haliu na matane Deo. ⁶Bakovi baka bilip, ge viriliu ke Deo ge marige keia. Kamumu liu manga bakovi vuranga ni mano gagavi ne Deo eia ge bilip kara manga Deo i vonga na Deo i lata kamumu a bakovi ortou vilo mamaia. ⁷Na bilip kua Noa i bola kavunga na maki lobo eia karbau ge misia, na vulvulona kamumu i kaua aga ge varike tuna maki. Na parava i leho manga kia ieni, i pahapurua garunga na malila na i manga tubuna vulvulonga kamumu na bilip. ⁸Abraham eia i bilip, na parava e Deo i kenea, eia i mulimaia mano na tuanga manga eia ge matau liu vona. Eia i mano basi, bai rovia liu manga eia i lokovae. ⁹Eia i bilip misia manga i matau na malila iena manga bakovi na tuanga tara. Eia i matau na luma turane Aisak e Jekop, a vinai lobo iena Deo i promis ge habia nertou. ¹⁰Parava lobo eia i vuranga manga ge misia liu na tuanga muka iena i paisi garu liu, tuanga muka iena Deo i vapaisia na nabutalanga vona na i lehea. ¹¹Na bilip kua, Sarai bai podpoda pali, Abram a bilip vona i garu kara manga i tahoka ke tuna. Naha manga i gare liu, eia i bilip manga, Deo i promisim eia pal manga eia ge tahoka e tuna. ¹²I mangaena, na bakovi kua i taku manga i gare pal na i gagavi ge mate, eia i manga tamana komkoma bililo liu. Ortou bililo liu manga hadhada meli na mori na ortou manga malila dari baka tara bakovi ge igia. ¹³Bakokovi lobo iena ortou bilip ke Deo kara manga ortou ge mate. Bartou bolea na maki kamumu e Deo i promisim ortou kia. Bakua, ortou paisi na ortou mata basi kia na ortou marige manga ortou vuranga maia liu ni misina. Bartou mahela ni takitalea manga. "Miseu matau vona pal na malila iena manga bakovi na tuanga tara." ¹⁴Manga tou longea na kavunga bakokovi kavunvuna kia na kavunga lobo iena, tou go rovia, ortou vuranga mai ni vilona liu na malila iena. ¹⁵Manga ortou ge nabutalea kua na malila ortou hataplakia na ortou mai. Kamumu manga ortou ge mulerovu mule. ¹⁶Orto vuranga maia liu tara malila sebi vae manga i kamumu haliu ge ortou na i bibia liu na malilia ieni. E heven kua. Misia manga Deo bai mahela kana kavunga nertou. Kara manga, eia i uria pal tara tuanga muka nertou. ¹⁷Na bilip kua, Abraham, e Deo i tohea, eia tege habia Aisak manga tabaringa. Eia i tahoka tuna kua i taku na tege habia manga tabaringa vona, vonga vona kua komkoma ge bele. ¹⁸Na parava Deo i take Abraham, "Ne Aisak kua gargare ge tahoka rane ortou." ¹⁹Abraham i nabutalea manga, me Aisak ge mate, Deo ge vahadongaea mule. Imuholi liu manga tou nap ni kavuna bokis kia na maki iena i bele na i kavuna manga, Abraham i bole rovia e tuna na liba. ²⁰Na bilip kua, maki lobo i bele ne Aisak na i haba garunga ne Jekop turane Iso. ²¹E Jekop i bilip gagavi manga eia ge mate, eia i haba garunga ne tune Josep lua. Jekop i tutulu puru na mapana kai ni lalaho na i kena Gare. ²²Josep i bilip na parava manga tege mate na i taki, ge mano a Israel ge hataplakia Isip na ortou ge mano. I taki ortou ka harka maki ortou ge lehea na tuhana. Na bilip kua, Moses i bele, ortou hurelea taiko i tolu, tamana kinina i misia manga tune rulu i kamumu haliu. Barto mangege kana kavunga ne King. ²⁴Na bilip, Moses, mulmuli i muka pal, eia bai mangege ni taktala manga eia bai e tune Fero ngatavine. ²⁵Manga, eia i vuranga ni bola mavana turana bakokovi ne Deo na eia bai vuranga maia vulvulonga na malila. ²⁶Eia i rovia manga, vulvulonga ni mulimaia Gare i bibia liu na maki lobo kamumu ne Isip. Kara manga, eia i misieia mapana. ²⁷Na bilip kua, Moses i hataplake Isip. Eia bai mangege kana hatekapupunga ne king, kara manga eia i misia manga Gare i vonga turana. ²⁸Bilip kua, eia i rovia manga Deo i bole tala bakokovi vongo Isip turana dala meli na matana luma, misia manga bakovi harablaklaki a mata bua bakovi na bage harablaklaki na tuntuna Israel a bakokovi. ²⁹Na bilip kua, ortou ranga poloi e ret si na ortou bele na harharena tara. Na parava manga Isip tege ranga poloia, a nalu i kavtagu ortou. ³⁰Na bilip kua, bulbulu ne Jeriko i borupuru, na parava ortou polohaulia na parava ivitu. ³¹Na bilip kua, Rahap, a ngatavine bai matau tatata eia bai mate turana na vinai ortou kavuna voragigina, vona kara eia i kaba na bakovi ni elele turana tamdi kamumu. ³²Harka maki tara mule ga kavuna kia? Iau ga poloia na parava iena, manga ge kavuna ge Gidion, Barak, Samson, Jeptai, David, Samuel turana profet lobo. ³³Na bilip kua, ortou bibia pal na tuanga lobo iena, leho turana nabutalanga kamumu ortou bolea na promis. Ortou tapkalia ngavana laion ³⁴garunga na kai bai gutu ortou na ortou poloia matana viso i kavele na ortou bola mahulinga na gilonga nertou na ortou vurtala garu na valubanga na ortou bibia liu na bulbulu na tuanga tara. ³⁵Angatavine ortou mate pali na ortou mahuli rovu mule. Ranga nertou ortou lata hala kainertou na bartou mahuli rovu kamumu. ³⁶Vinai ranga, ortou bola ni haharenga, ortou praki ortou, ortou praki ortou, kisa lima nertou turana vaha nertou na sen na ortou uru ortou lilo na bavi. ³⁷Ortou harablaki ortou kana kedo, ortou vali lua ortou kana gigingina so, ortou

harablaki ortou kana viso. Ortou kavtagu ortou kana kukulina sipsip turana meme. Ortou bakua liu tara maki, ortou lata hale ortou liu, ortou pahapuru ortou na ortou lata hale ortou liu. ³⁸Bartou vuranga maia na malila ieni, ortou lalaho tavula na malila baka nalu, na lolo na dupina kedo lilo na malila ³⁹I muholi liu bakokovi lobo iena Deo i marige kana bilip nertou, manga karbau ortou go bolea na promis iena, Deo i taki kia. ⁴⁰Deo i tahoka nabutalanga muka ne tou, kara manga, manga, ba miseu vonga, maki lobo bage pagitala kamumu.

Chapter 12

¹Manga kua, vinai bililo ortou polohauli miseu manga mori muka, tou go bolele lobo na maki hale tege tango puru tou liu turana pekato lobo i nugutata tou ni mahulina ne tou. Tou go matau madoru kua na togo vabibi ni nunu. ²Tou go mata manmano ne Eius, eia vuhuna maki lobo na vuhuna bilip ne tou. Ni marige muka liu i vonga i davdava tou manga Eius i kalohea tavalu utu mano na bai masisia liu ni mavana na ge mahela popo manga ge kalohea. Barau ieni i matau na sia king ne Deo na kanenana vona melo heven. ³Togo nabutala garu kia, a bakovi hale ortou lata halea, manga eia paishi garu na i bola mavana maki lobo vonga vona mule, togo nabutalea ngaena na ba togo malulu ni mulimaia. ⁴Mutou paishi garu na o bibia na maki lobo i totoha mutou kana pekato i bele na mak ni likia dala, ⁵bago nabakalongea na kavunga lobo iena, ortou taki ke mutou. "Tugu, ba mutou go bole halea na go malulu kia na parava Gare lata kamumu mutou." ⁶Gare i lata kamumu a bakovi lobo eia i vuranga mamai ortou na i pragraki e tuna maki na i bole rovovu ortou. ⁷Mutou paishi garu na matau madodoru na parava Deo ge lata kamumia bakovi mutou manga tuna maki. Deo i lata kamumu tou na dala taku manga e tamane mutou tano na malila i lelehea. ⁸Manga ba tou nugia na vore na kavunga na dala iena manga vinai ranga i bolea, tou manga Komakoma tamane nertou bai vateteli ortou. ⁹Muka liu e tamane miseu maki tano na malila i vateteli kamumu miseu na miseu longo mai ortou. Hae miseu ge mulimaia kavunga ne Tata na hanunu na i tahoka ni mahuli? ¹⁰Nabutalanga tara, Deo i lata kamumu tou ni kamumu ne tou ni matau holi manga eia i holi. ¹¹Na parava Deo i lata kamumu tou, miseu bole popo ni vivisina. Mulmulina eia i haba tamdi makigi na vulvulonga kamumu na vinai erei eia i vateteli ortou kia. ¹²Manga uru puria limam i borupuru na tutulum i baka garunga. ¹³Lata kamumia dala na vaham go lalaho kia, manga iena vaha iena i hale ge kamumu mule na go lalaho kia mule. ¹⁴Koe go tamdi kamumu turana bakokovi lobo koe go holi na matane Deo, baka tara bakovi i misia Gare kara manga i leha pekato. ¹⁵Matamai kamumu koe na bago nabakalongea ni dodo ne Deo na tamdi hale bage vonga turam na go lata hale koe mule. ¹⁶Matamai kamumu koe bago uria pasin pamuk ge mai vom vinai na ngaena barto rovia Deo manga Iso, kikay na kakaninga tara eia i hataplkia garunga vona manga eia het na famili vona. ¹⁷Koe go rovia mulmuli, eia tege bole na garunga vona, barto rovia, kara manga, eia bai kuloia na ge dodea kara manga Deo bai rovia ni dodea vona turana ni tangi vona. ¹⁸Koe bago mai na lolo go nugia go nuguvisia, na lolo a kai roko, uvo, ni mavana i muka, hipu a vala. ¹⁹Koe bago mai na tuanga itahoka nois na biugel i muka na loho tara i kavuna na vinai lobo i longea ortou longea na ortou lesi ni longea mule na loho iena. ²⁰Ortou bage longea mule na kavunga garu par ne Deo. Manga tara animol i mai gagavi na lolo iena, ortou go harablakia na kedo. ²¹Mangegega i muka turana ni mavana i muka ge vonga iena Moses i taki "Iau a mangege na kaigu i pariri." ²²Manga, koe o mai na lolo ne saion na siti ne Deo erei i mahuli, Jerusalem ne sinahaulu, tausen na angelo bililo liu ortou marige. ²³Koe go mai na sios na namba wan tuna bakovi, rane ortou i melo heven. Koe o mai ne Deo, eia ge tadalo loba bakokovi na ge lata kamumu loba hanunu nertou a bakokovi kamumu. ²⁴Koe o mai ne Eius, bakovi na korukoru na kontrak kalaba na dalana i maliki na i kavuna ka maki kamumu eia i bibia na dalane Abel. ²⁵Koe o mamata kamumu bago polo silele na go bitoia era vliki kavunvuna ke koe. Ortou bartou hoa na paravana ortou kavuna voragingina kera vliki kavuna garu kertou tano na malila. Nabutalea mule, go hoa mule kia na vliki kavuna gargaru ge koe vonga na sinahaulu? ²⁶Na parava tara lohona i lata malila i vakukulu. Barau eia i promis na i taki, "Naparava tara mule, iau ge latea malila ge vakukulu mule bai manga malila kua, na sinahaulu popo ge vakukulu." ²⁷Kavunga lobo iena, "Ge ngai taku mule, "i tahoka kavungana manga ge bolelele loba maki kara vilike ge bele, iena manga, maki lobo Deo i latea na maki lobo ge tabuli garu ge tabuli. ²⁸Manga tou go bole na kindom iena bage boru, Tou go marige kia na vulvulona ni lotu ke Deo na ni mangege kia. ²⁹Deo ne tou eia Deo na kai i gutgutia na i valoblobea liu.

Chapter 13

¹Uria vuranga ne tarim maki ge mano liu. ²Bago hataplakia nabutalanga ni lata kamumu a bakokovi bago rovi ortou, ranga bakovi i leho manga iena na bartou rovia manga iena angelo. ³Nabutala bakovi na bavi, manga koe popo go vonga turane ortou. Nabutalea tarim maki ortou bolea ni mavana muka na limana bakovi ranga. Manga koe popo tara nertou go vonga. ⁴Uria vinai lobo ge rovia ni palangi vom. Luma ni palangi ge keva na kamumu. Deo ge latahale era vinai i leha pasin pamuk turana bakovi, ngatavine. ⁵Uria lalahonga vom ge kamumu na bago vuranga mate maia kedo na go bago marige mate kia na maki lobo go tahoka pal, Deo eia i taki, "eia bage hataplaki koe na ge vonga turam." ⁶Koe go marige na go taki mangae, Deo eia kolinga vogu, ba ga mangege kana harka maki, baka tara bakovi ge lata haleu. ⁷Rovia bakokovi mukmuka vom, erei taktatalea kavunga ne Deo vonga vom na o rovi kamumia leho ortou lehea. O bolea na bilip manga ortou tahokea. Eiusus Kristus, i manga iena lavi, barau na ge vonga manga iena kua. ⁸Bago uria nabutalanga vom ge mano buba lae kana kavunga hudhudo, i kamumu mangae uria tamdim ge garu na go marige. Ba kakaninga manga ge kolia bakovi ni lalaho taku. ⁹Miseu tahoka sios wae, wokman na sios ge matamai kamumia mulini takitala kavunga na Gare eia popo bage kakani. ¹⁰A hetpris ge harablaki na abus ge bole na dalana ge dili na holi ples ni haba ofa ni kakavea pekato na ge kukia vavo na banis. ¹¹Misia manga Eiusus i bola vurunga vavo na bulbulu na tuanga muka kara manga, eia vuranga manga ge lata bakovi ge kakava na dalana. ¹²I manga tou popo togo vurtala na tuanga muka na go bolea ni mahelanga manga eia i bolea, ¹³manga liu, miseu baka tuanga muka tara vonga ieni, miseu matamamaia tara ge mai. ¹⁴Kara manga, tou manga na parava lobo togo habhabia na biknem turana ofa mano ne Deo. Ranamuka turana tabaringa i mamai na ngava na i rovia na rana. ¹⁵Mangana tou ba togo hataplakia ni nabutalea ni lata kamumia vinai lobo erei matau gagavi turane tou, kara manga, Deo eia i marigrige kia na vulvulonga mangaena. ¹⁶Longo toto urpuru koe na vinai mugamuga, kara manga ortou matamaia nabutalanga ne mutou misia manga ortou go uria kavunga na harka leho nertou. Longo toto, vinai mugamuga ge leha leho na ortou ge marige na ba ortou go harate, ba vulvulonga kamumu. ¹⁷Kena Gare ke miseu, manga miseu go tahoka nabutalanga kamumu na miseu vuranga ni vilomaia ni matau kamumu na maki lobo. ¹⁸Iau a taki mutou, mutou go lehea manga iau a taki mutou, kara manga, iau ga mule rovu mai ne mutou na parava gagavi. ¹⁹Barau, Deo ni dodo, erei vahadongo rovia bakovi i mate pali, na bakovi muka i matamamaia sipsip, gare ne tou Eiusus na dalana kua, i lehea kontrak baka ni lobona, ²⁰vaigi mai mutou na ge lata kamumu era vinai i mulimaia nabutalanga vona. Eia ge latea ne miseu harka maki kamumu haliu vona, iena e Eiusus Kristus erei bola biknem turana glori ge vonga mangaena, muholi. ²¹Barau ieni iau vahadongea nabutalanga ne mutou tarigu maki, nabutalea kamumu kavunga, iau a taki mutou na herea lalau mai ne mutou. ²²Rovia popo manga, o tarigu, Timoti i matau tavula turane eia ge mai ni mise mutou gagavi kua. ²³Avinai mukmuka turana bakovi bilip ortou haba haro. Vinai ne Itali popo i haba haro nertou. ²⁴Tamudi makigi ge vonga turane mutou lobo.

James

Chapter 1

¹Iau e Jems bakovi ne Deo turane Iesus kristus aherea alalau i mano na Israil ritou vonga na hinai lobo na malia ,haba haro kamumu ne mutou. ²Tarigu maki ,mutou marige kana harka ni mava. ³Mutou rovi manga harka ni mava ge toni mutou ,paisi garu. ⁴Mutou paisi garu ni bole ni mava,heni manga ni lata muto ge paisi garu ,ni lata koe ba go kudu kapulonga ne Deo. ⁵Manga tara ge vuraga maia kapulonga mangeDeo. Deo ge habia maki mano vona,vunakara ba ge po kana bakovi tara ge mano ea. ⁶Misia ngaena ,bakovi ena i nanage Deo,heia i vuraga garu manga bage tamudi lua kana maki tara. Manga bakovi tara tara ge tamudi lua heni manga dari bobole manga hipu i kave mano mai. ⁷A bakovi hena bage nabutala manga ge bolea maki tara ne Gare. ⁸Hena manga bakovi heni i nabutala lua, eia ba rovi hara ngava ge leha. ⁹A vinai muholi ge matau dodo ritou marige,ni matane Deo,rane ritou i muka. ¹⁰Bakovi i nuga kedo ge marige vuna kara Deo ge herea na rana ,a maki vona ge lobo nige mate manga kai rito vali puru. ¹¹Haro i pala hale liu ni lata a karana maki raga ge kere,kanena kai ge boru puru,a sivsivi amaki ge masigi tala.Misia manga bakovi muka tara ge mate ni hataplakia a maki lobo vona. ¹²Deo i vura limana rike na bakovi i paisi garu kana ni toni.Parava hena i paisi garu,e ia i bolea ni matou ge mano,mano,liu vuna kara e Deo i taktakia,here a vinai i vuraga maia. ¹³Ni mava ge bele,"bago taki manga Deo i toni koe,"vuna kara eia bolehea kapulonga hale,eia bage tonia a vinai kana kapulonga hale. ¹⁴Misia ngaena nabutala hale i mano rovune ritou,i vavonu ritou,turana ni hudhudo. ¹⁵Misia ngaena nabutala hale lilo na kautu i muka,i lata maki hale i muka,a vinai i mate. ¹⁶Ba mutou ge vuranga maia bakovi tara ge hudo mutou,a kanena vinai vugu. ¹⁷Maki

kamumu lobo i mai ne Deo. Maki lobo mutou. E Deo ba vuraga ni kuloi manga hahuhu ge mai kara ge mano.¹⁸ Deo i vuranga mai tou ni haba ni matou longo a ngava muholi ne vona, misia ngaena tongo manga koma i paha muga a maki lobo i lehea.¹⁹ Mutou rovia makena, a vinai kamumu vogu, a vinai ge vuranga ni longo kamumu a ngava, ba mutou ge kavuna vakuli, ba mutou ge hateka vakuli.²⁰ Vuna kara a bakovi i hateka ba ge lata kamumu maia a maki ne Deo i vuranga maia.²¹ Misia ngaena mutou hataplakia kapulonga hale. Mutou paha mutou ni bolea a ngava be Deo i vuria ba kautu ne mutou, hena ni koli mutou.²² Muotu mulimaia a ngava ne Deo, bago longa ngava, vuna kara mutou longo kua, mutou ge hudhudo mutou mule.²³ Misia ngaena, bakovi i lonoga ngava, ba ge hido mutou mule. Hena go misi koe na hanunu.²⁴ Hena bakovi ni mata maia kamumu ni muli maia a maki i velu na varuna.²⁵ Manga bakovi i mata maia kapulonga kamumu i lehea ge tabuli kakava, vuna kara i lehea mangaena ge lata tou ge nabutala, misia ngaena Deo ge vura limana ge rike na bakovi i lehea kapulonga kamumu.²⁶ Manga bakovi i nabutala manga e ya i ruru kane Deo, bage lata tarakavuna hale, i hidhidea mule, ruru i maki tavula.²⁷ Kapulonga ni ruru na matane Deo tata bage lata halea na matane Deo ge kolia avinai ortou bakua tamane ortou turana a gabgabulilo na ni mavana. Mutou matau kamumu bago latea tara rongova tano na malila.

Chapter 2

¹Tarigu mangi ,mutou manga ni abia a atene mutou ne Iesus kristus glori,turana a vovulonga ranga bakovi.

²Manga ranga vinai i mano na tuaga nikapopo turana kedo i tugugu turana mangi ni tugu,hena bakovi a bakovi manga hale.³Manga mutou misia bakovi i tugu a mangi kamumu i taki mange, " Koe matau ieni na mulim kamumu,"koe takia abakovi bakua maki liu,"koe paishi vonga io" o "matau na vahagu," ⁴ bago kotim koe mule? Bago mai turana nabutalanga hale vom?⁵Longea, tarigu maki,e Deo ba i bolea a bakovi baka maki lilo na malila ge tahoka e Deo na go paishi garu lilo na tuanga kamumu turana ngava ni kisi ge habia na vinai i vuraga maia hale liu? ⁶E mutou lata hale a vinai ba ka rane ortou!Nabutala a bakovi i tahoka kedo i ngongoa ni lata hale mutou.Ortou i ngongoa ni lata hale mutou,ge vuru mutou na kot.⁷Ortou rovi ni haho kamumu na rane Gare ne tou Iesus Kristus.⁸Mutou muli maia kamumu a kavunanga ne Deo i vonga na ngava vona i taki mangai,"Mutou vuraga maia vinai manga kua mutou vuragi mai mutou,"mutou leho kamumu kua.⁹Manga mutou i ngongoa na vovulonga i kamumu turana bakovi kua manga mutou i lata pekato manga a lo i nuku mutou.¹⁰Mnaga viliki taku i ngongoa ni muli maia a lo ne Deo,manga i putia a lo i taku,i putia a lo lobo pali.¹¹Deo i taki,"naha ni lata kapulongo hale,e hia i taki naha ni rablaki a bakovi ge mate,koe ba go lata kapulongo hale manga go rablakia a bakovi i mate pali,manga bakovi i putia lo.¹²Manga mutou lata kavunanga turana vovulonga na bakovi i matau polo tano na lo.Deo i mata maia kapulongo ni putu garu a lo ni putia garuna pekato ge leho tou matau malaha.¹³e Deo i mata mai tou,ba ge dodo mai a vinai ortou paki ni dodo mai a vinai.A vinai ni dodo ge vinim a kot¹⁴ Tarigu mangi ,a bakovi tara i taki,"Iau paishi garu lilo ne Gare Iesus kristus.O lata kamumu a leho.Manga paishi garu ni bole rovu a mangi kamumu.¹⁵E tarim okolbam i bakua maki ni tugu turana kakania na haro.¹⁶I tara ne mutou i taki manga eni,bogo dodo ,mano vilea a mangi ni tugu turana kakania ovavonia a tamdium. ¹⁷Manga vovulonga be garu i bakua leho kamumu,i maki tavula.¹⁸Manga tara ge taki,"go paishi garu ne Deo popo,me Iau rovi ni leho kamumu."Vasiri Iua ka na paishinga vom ba i tahoka kamumu a leo vona e Iau ge vasiri koe na paishinga vogu turana a leho vogu i kamumu.¹⁹Nabutala.Go rovi manga e Deo kua i taku i vonga.A nabutalanga vom i muholi.A hanunu hale popo i rovi manga iena,ortou mangenge hale liu.²⁰Ba go tahoka nabutala kamumu.Ba go rovi mangai,ba go leho kamumu,a paishinga vom ne Deo a maki tavula.²¹E Deo i kene Abram manga hia e tubune tou na leho kamumu hia i lehea ni habia e tuna Aisak mano na alta. ²²Go rovi,Abram i leho kamumu,a paishinga vona ne Deo i leho kamumu mano ne vona. ²³A tava ne Deo i taki manga,"Abram i paishi garu ne Deo misia e Deo i kenea a bakovi kamumu."I kenea e tarigu."²⁴Barau go misiana leho kamumu kua e Deo i rovi ni kenea bakovi tara a bakovi kamumu,ba na paishi garunga vona kua. ²⁵Manga kua,e Deo i kene Rehab a tavine hale manga a tavine kamumu kana ra i leho kamumu na vinai ni taki ortou ni muli maia a gauru tara. ²⁶Manga kua a kaim ba ka hanuna i mate.Manga kua,a bakovi i paishi garu ba i leho kamumu e hia i mate pali.

Chapter 3

¹Tarigu maki,ba ka vinai lobo ge paisi manga bakovi ni vateteli a ngava ne Deo.Tou rovi manga,Deo ge mamata na kapulonga ne tou a bakovi ni vateteli va ngava vona.²Tou rovi ni lehea kapulonga hale na gauru i bililo.A bakovi tara ba i lehea kapulonga hale ni kavuna,e hia i bele na mulina e Deo i vuraga maia,e hia ge vanunia kamumu a kaina.³Tou rovia ni vuria ngutuna kokome na ngava na hos ge leho ortou ge muli maia vuragane tou.Tou vanunia ge muli mai tou.⁴Nabutala a haga na dari popo.Haga ni dari i muka i garu a hipu ge vanunia ge mano basi,a bakovi i vanunia i nugia vore ni vununu muli maia e hia.⁵Manga kua a tablem i damea a kaim,i rovi ni vuru rike e hia.Tou rovi kua manga a tuna kai rokroko ge gutia a kai muka.⁶Tablene tou i manga kai.E hia tara kaim i habi rikea kanena kapulonga hale lobo na malila.E hia i lata hale lobo a kai na tou ni varakia a kai rokroko ne tou.E hia kua a kai na tuanga hale.⁷A vinai ortou bolea a enimel na rorobo ortou vateteli ortou ni muli maia a ngava ne ortou.A kania,a enimel na malila turana enimel i vonga polo tano na dari.⁸A tablem,ba tara ge vatetelia ni muli maia a ngava vona.E hia a maki hale ba tara ge mata maia,i vonu na kavunanga hale ni lata hale a vinai.⁹Turana tablem,tou vuru rikea a rane Gare Deo Tata,turana tablem,tou kavuna hale na vinai e Deo i leho ortou muli maia e hia eDeo.¹⁰Na ngava taku kua ieni tou vuru rikea a rane Deo turana ni kavuna hale na vinai.O tarigu,a kanena maki manga ba go lehea ge bele.¹¹Baka mata na nalu i habi talea a nalu turana dari vataho?¹²A kaina fig,e tarigu,i lehea a oliv?A kai na vain,a fig bililo?Manga kua a dari ba i habia a nalu kamumu.¹³Here polo lilo ne mutou i tahoka nabutala kamumu o a bakovi ni rovi kamumu?Vuria a bakovi iena ga vasiria kapulongo kamumu na leho vona ni vuru puria turana nabutalanga i kamumu.¹⁴Ge manga tou tamudi hale na vinai ranga turana ni nabutala mutou na tamudi ne mutou,i kamumu manga ba mutou ge vuru rike mutou turana ni ududo ni kavuna muholi.¹⁵Ieni ba a nabutala i maina tuanga kamumu.Bakua,ieni a nabutala na maki mala muga na tamudim turana hanunu hale ne satan¹⁶A vinai ortou tamudi hale kana maki na vinai ranga,a nabutala ne ortou i viri ortou leho buba a nabutala hale.¹⁷A nabutalanga kamumu i mai na tuanga kamumu ne Deo i mugamuga i kakava i kamumu liu,i gora liu turana i vonu ni dodo i tahoka kakaninga i kamumu i garu i malmali.¹⁸A vinai ni lehea tamudi tata ortou varo a kakaninga i mamali na parava lilo na kautum

Chapter 4

¹Kana harka maki mutou vapo,mutou valuba korkoru ne mutou?Mata mangaena kapulonga hale i vuraga ni mai na hatene mutou,misia a vinai mukamuka ba to marige. ²Mutou muto vuranga maia maki,manga ba muto rovi ni bolea,Misia muto vuraga maia maki na harka bakovi ge tolo mate mutou,Misia ngaena ba mutou vuranga ni bolea.Mutou ge po,mutou ge valuba.Ba mutou ge bolea a maki tara . ³Vuna kara go nanage bago bolea vonakara nanage hale,tabuna go latahalea kana vovulona hale.⁴ Mutou a vinaie ni leha pekato! Go rovia popo mangae e turam turana malila mange e Deo ba vuranga maia? Ere a vinai ortou vuranga maia e turana ritou tano eni ortou lata ortou manga bakovi hale ne Deo. ⁵Go nabutala lata vae kana kavunanga ne Gare i hale,"A Hanunu lilo ne tou i latea manga ge tabuli lilo ne tou i nabutala hale liu"?⁶E Deo i habia ni dodo, a kavunga i taki mangae, "Deo i urpuru a vinai i bole rikrike ortou, i habia ni dodo vona i mano na vinai i urpuru ortou." ⁷Koe o longo toto ke Deo.Motou tonia e satan ge hoa mano basi kane mutou⁸Mutou gagavi ne Deo,e hia popo ge mai agagavi ne mutou. ⁹Mutou nabutala,dodo,tangi kana arka maki go lehea.Ba muto ge nongo ,muto dodo.Ba mutou ge marige,mutou dodoarka maki mutou leho hale.¹⁰Vuru puru mutou ne Gare,e Gare ge bole rike mutou.¹¹Tarigu maki,ba mutou ge haba ngava hale ge mano ne mutou mule.Here a bakovi i kavuna hale ne tarine mutou o lata hale a vinai manga iena.Vuna kara a bakovi ni lata hale mutou.Bago muli maia a kapulonga iena.Vuna kara go matau manga jas.¹²Deo kua i habia a maki lobo,e hia i matau manga jas.E hia kua ge kolia vinai turana ni lata hale ritou.Misia, koe ere go kavuna kana a kapulonga na vinai ranga?¹³Barau longo,koe ere go kavuna,"barau o kuduvi misou ge mano na tuanga muka,miseu ge matau kana Yia ge taku,miseu ge habi mano mai,ni bolea kedo."¹⁴Here i rovi arka maki ge bele kuduvi, mahuli vom here?Muto manga a tuna pavu i bele na parava pote kua i mano i lobo.¹⁵ Vuna kara mutou ge taki manga,"misia Gare ge vuraga,togo matau togo leha a maki". ¹⁶ Misia manga mutou bolea rikea rane mutou mule kana leho mutou nabutala ni lehea.A maki ni bole rikea ramu,ieni bage pote. ¹⁷ Misia manga a bakovi tara i lehea kapulonga kamumu,eiabage lata kapulonga hale,bakovi hena i lata kapulonga hale pal.

Chapter 5

¹Mai barau,mutou a vinai i tahoka maki bililo ,mutou ge kena kara mutou ge tangi ,kana hale ge bele ne mutou.²A binis ne mutou i mavulu pali,kara a madume i kani laia a maki ni tugtugu pali,³A gol turana silva ne mutou i hale pali.A maki ge bele kara ge mata muli maia mutou na parava ne Deo ge misia ni kamumu o ni hale ne mutou .Maki hale ge kania kai ne mutou manga kai vululu.Mutou vakapopo a mahala ne mutou na parava e Deo ge murovu mai,ge misia ni kamumu o ni hale ne mutou.⁴Matau nabutala kamumu kana arka maki mutou ge lehea.A kedo vora ne mutoui kena mano ne Deo.Ba mutou kona kamumu a vora ne mutou here i vakapopo kana a kakaninga na leho ne mutou,kara hortou tangi mano na talingana ne Gare e Deo kabu ni valuba.⁵Na malila mutou matau na mahuli kamumu kara muotu mule kana maki lobo.Mutou kani bililo kara kautu ne mutou ge vava liu na parava ne mutou ni mate i mai pali.⁶Mutou pada ngava hipu kara mutou rablakia tavula a vinai kamumu.manga hena a vinai hena barto rovia padia tavula a ngava o valuba ka ngava ni muga mutou.⁷Manga hena e tarigu maki,mutou mata kavou kara mutou davea parava ne Deo ge mai.Misia,a vinai i tahoka laho i davea a kakaninga kamumu na malila.A matau kavou maia ge davea a kakaninga ge bolea a taho vala ge mugmuga mai kara ni lobo na vala ge lata kakaninga i vava ge moro ni vali.⁸Mutou popo ge matau kavou maia kara mutou ge vagaria a tamdi ne mutou,karani mule mai Gare i hagagavi.⁹Tarigu maki,ba mutou ge kavuna bililo ke mutou mule kara e Gare ba ge kotim mutou.Misia,Gare i maga tara jas ni mata muli maia rongova i paia na matana luma.¹⁰Tarigu maki,mutou ge nabutala,a vinai i mumuli e Gare i bole muka liu ni mavana na parava hena horto mano ni takitala kana ngava na rane Gare,bakua horto matau kavou liu.¹¹Misia,mutou rovia manga hena e Deo i vagaria a vinai matau garu ni bolea ni mavana.muotu rove Job,i bolea ni mavana kara i mata kavou liu kara e Gare vagaria.Tou rovi manga Gare e Deo i dodo tou kara i vuraga mai tou.¹²Tarigu maki,maki muka liu i manga, ba mutou ge kilalea tavula a rana mori o rana malila,ni lehea ngava ba vakisi kana maki ranga popo.E ya i manga mutou kavuna,e ya,"i vuria ngava ne ge tabuli,e ya,"misia nga hena mutou kavuna.Bakua," misia nga hena vura ngava ge tabuli,misia manga mutou lehea manga hena,vuna kara ba mutou ge lilo na kavunanga ne Deo.¹³ Manga tara korukoru ne mutou i bole a mava i muka,misia ngaena ge ruru kane Deo ge kolia.Manga tara korkor ne mutou ge marige,eya kalolo ni bole rikea a rane Deo. ¹⁴ manga tara i korkor ne mutou i gilola,Eya ge kenea a vinai mukmuka na sios ge ruru kane Eya. ¹⁵Ruru na vinai muholi ge lata bakovi ge mauili,Gare ge vahdmulia a gilonga hale vona.¹⁶O takitala a pekato vom turane turam na mulu ruru kane mulu vona kara mulu ge kamumu mule.O ruru kana bakovi ne Gare ge paia garu na ge leho garu. ¹⁷Elijah a bakovi manga kua e tou. Eia ruru vakaroro manga vala bage boru,na avala bai boru na malila kara manga a yia i tolu turana ataiko iono. ¹⁸E Elijah i ruru mule. Amori ihabia avala, a malila i vua.¹⁹ Tarigu maki, tara lilo na korukoru ne mutou bai rovia liu a kavunga i muholi liu, manga tara ge vanunia ge mule, ²⁰abakovi iena ge rovia arkana gauru ge puloia kana kapulonga hale ge kuloia ni matena ge tapkalia popo rongova vona i muka hale liu.

2 Peter

Chapter 1

¹Iau Saimon Pita, abakovi ni leha leho ne Eiusus Kristus, aposel tara eia uria. Iau here mano alalau mano ne mutou erei i bilip kane Kristus manga kua miseu aposel i bilip kane Eiusus Kristus. Koe turane miseu tohoka bilip itaku kua turana vulvulona kamumu ne Deo turane Eiusus Kristus bakovi ni bole rovu tou. ²Ni dodo, tamudi kamumu ge muka lilo ne mutou tuarana nabutalanga kamumu ne Deo turana Eiusus Gare ne tou.³E Deo i habi ne tou maki lobo tou vuranga mai, ni matau kamumu ni bolea ni mahuli ni matau kamumu ni ngonga ne Deo, ere i uru tou turana ram i muka na garunga vona. ⁴Turana maki lobo ieni, i habia ne tou maki muka turana promise, manga kua koe go habi liu lilo na garunga na malila, go hoa kana maki hale avinai na malila ieni ortou latlata.⁵Kanara, koe go lata vulvulona kamumu go vasiria bilip vom na go lata vulvulona kamumu varum kamumu. ⁶Turana varum i kakava,koe go mulimaia⁸Manga maki lobo ieni lilo vom na i muka vonga vom, koe bago matau tavula go leha maki bililo na nabutalanga ne Gare ne tou Eiusus Kristus. ⁹Manga era vliki baka maki lobo ieni, eia bage mamata, vona kara eia manga bakovi matana i kepa na eia i nabakalongea manga Kristus i bole lele pal a pekato vona.¹⁰Mangaena tarigu maki, maki muka liu manga kapulonga vom go leha i mangae, go rovi kamumia liu ni kena na Gare vonga vom na i uru koe pal manga wokman vona, go leho mangaena bago boru. ¹¹Na dala iena, maki bililo ge tabuli na matana luma ni mahuli ge tabuli mangaena na kindom ne Gare ne tou era bakovi ge bole rovu tou e Eiusus Kristus.¹²Misia manga iau ga redi na parava lobo ni taktaki kana maki lobo, manga go rovia pal o go paia garu lilo na kavunanga i muholi liu go tahoka barau. ¹³Kamumu manga iau a nabutala manga kia ieni, na

parava iau harbau matau na bavi, a vahadongo koe mule ni taki koe go nabutalea mule maki lobo ieni. ¹⁴Kara iau rovia pal manga iau ga mate na parava gagavi kua, kanara Gare ne tou Eiusus Kristus i vasiriu manga ieni. ¹⁵Manga, iau uru lobo a garunga vogu ni herea lalau, ne vom go nabutala iau na parava ga mate. ¹⁶Miseu a aposel miseu taki koe manga, Gare ne tou Eiusus Kristus eia tahoka garunga i muka turana pawa ge mule rovu mai na parava tara. Miseu ba miseu mulimaia tara nuru tavula na nabutalanga ne miseu. Bakua. Miseu taki koe na matane miseu, miseu misia Gare Eiusus ne miseu i tahoka namba muka turana garunga. ¹⁷Deo, Tamane miseu a Gare, i habia biknem vona turana lait muka ne Deo i vapolobeia i taki manga, "Ieni e Tugu, iau vuranga maia hale liu; iau marige kia liu." ¹⁸Miseu longea Deo i taki manga, na parava miseu vonga turane Eiusus meli na holi lolo. ¹⁹Miseu bilip kana kavunanga na profet ortou herea ke Kristus malamuga liu. Nugu garia arka kavunanga ortou herea ke eia, vona kara i manga lam tara i rokroko na uvo ge kolia bakokovi ortou go misia na mulimaia mano. Lait iena ge roko mano na parava iena ge pagitala na hadhada na vuhonga ge vatuturutu mutou na tamudi ne mutou. ²⁰Meli na maki lobo, go rovia mangae baka tara kavunanga na profet i vurtala tavula na nabutalanga na bakovi tara. ²¹Kara, i baka tara kavunanga na profet i vurtala na vuranga na bakovi na i kavuna. Bakua. Vinai na ngaiena ortou vonu ka Hanunu ne Deo e Deo, bakovi na ngaiena Hanunu ne Deo i taktaki ortou ni kavuna ka kavunanga ne Deo. Manga Hanunu ne Deo i kolia Hanunu ne tou ni rovia kavunanga ne Deo.

Chapter 2

¹Malamuga, ranga profet hudhudo i pagitala na korukoru na bakokovi ne Deo. Manga kua bakokovi nuga i hudhudo popo ge mai ne mutou na ge vateteli mutou ka ngava hudhudo na ge lata hale a bilip ne mutou. Ortou go haba kavunga hudhudo ni hataplake Gare era bakovi i kona rovu tou na pekato ne tou. ²Bakokovi bililo ge mulimaia vulvulona hale nertou iena vinai ge kavuna hale kia dala ni mulimaia kavunga muholi. ³Pasin mangal nertou, ortou go lata kavunanga ni bola kedo ne mutou. Gagavi kua Deo ge kotim ortou na ortou go velu. ⁴Deo bai uria a angelo ge leha pekato. Bakua. I uru ortou na bavi na tuanga i uvo tano liu ni dava kot. ⁵Malamuga popo, a bakokovi ba ortou rovia e Deo eia i lata hale ortou. Bakua. I lata nalu muka na ortou velu. Eia i matamaie Noa, bakovi kamumu turana bakovi ialu. ⁶Deo i taki popo kia na tuanga muka Sodom turane Gomora ge lata hale na ge valuluhi ortou na kai na ortou go manga habulbulo. Maki lobo ieni manga ni kavuna garu ke mutou bakokovi ere i hataplake Deo. ⁷Lot eia bakovi kamumu liu na matana Gare, i misia kapulonga hale na bakokovi na i bolea ni mavana mukaliu. ⁸Abakovi kamumu iena i matau na korukoru nertou na i misia na i longea kapulonga hale nertou na parava lobo na kaina i mava na tamdia i mava hale liu. ⁹Gare i rovia agauru ni bole rovu abakovi ere i mulimaia vulvulonga vona na ni mavana na eia i rovia ni koli rovu ni halena mule rovu mano na bakovi hale na paravana kot. ¹⁰Abakokovi manga iena ortou mulimaia vuranga nertou na ortou go bolea ni mavana hale liu. Ba ortou mangege likranga ni haho na angelo ne Deo. ¹¹A angelo ortou tahoka garunga muka mule kana bakovi na malila. Ortou bai ortou haho rovrovu ortou kara manga ortou mule tabuna manga ortou go kotim mule ortou mano ne Deo. ¹²Abakokovi manga iena ortou manga livoa bakua nabutalanga kamumu ni matau na malila kana bakokovi ni nugutata ni harablaki ni mate kua. Ortou go hale kua, kanara, ba ortou ngo-onga manga ortou haho pali era bakovi. ¹³Ortou go bole halea amapana kana vulvulonga hale ortou latea. Nabutalanga nertou i manga pal, vulvulona ni kakani turana ni inu na haro i manga pal ni marige muholi liu. Ortou lata ortou mata katoki na ortou lata hale ortou mule. ¹⁴Ortou matasigoro kana gnativivine ni leha vulvulonga hale. Manga liu ba ortou vuranga mai ni lata pekato. Ortou rovia ni bolena bakovi a bilip vona bai garu ni leho na pekato. Ortou bolea ni vatetelina ni leha pekato na ni matasigoro, e Deo ge lata hale ortou. ¹⁵Abakovi manga iena ortou selea pal a dala ni mulimai e Deo na ba ortou vuranga ni matau kamumu na matane Gare manga e Deo i vuranga maia. Ortou vuranga ni mulimaia vulvulone Balam, tune Beor, i latea malamuga. Eia i vuranga manga ge leha na vulvulonga iena ni bolena mapana kana vulvulonga hale i lehea. ¹⁶Manga Deo i kavuna garu ge eia ge hataplakia ranga vulvulonga vona ranga i hale ni hudhudo na bakokovi. I latea donki kavuna manga bakovi kavuna ke eia ge hataplakia ranga vulvulona ranga i lelehea. ¹⁷Bakokovi manga iena ortou manga nalu i mamara pal i manga mori a hipu i kave laia ba i lata vala ge boru. Deo i uria pal a taunga i uvo liu nertou ni matau kia. ¹⁸Ortou bole rike ortou kana hudonga nertou, kavunga nertou manga i bakua kanena. Ortou bolbole a vinai barau ieni na ortou hataplakia pal na ortou bole vulvulona vinai vavo ni laha vulvulonga hale. ¹⁹Bakokovi na gnaiena ortou kavuvuna manga; manga mutou ge mulimai miseu mutou go matau tavula. Bakua ortou mule ortou manga wokboi na vulvulonga hale ni lata hale ortou. Manga tara bakovi i uria tara maki manga i mugagaia ; i kamumu manga eia wokboi na maki iena. ²⁰I manga ortou go bolea nabutalanga kamumu paru ne Gare ne tou Eiusus Kristus na ge kuloia na vulvulona i hale na malila. I manga mule ortou go mule rovu mule na vulvulonga nertou otrou go manga mule malamuga; ortou go mano hale liu. ²¹Pali, manga ba ortou rovia na gauru ni matau kamumu na matane Deo, barau ieni ortou rovia pal na ortou bitoie Deo i habia nertou. ²²Vulvulonga ieni manga kavunga tara i kavuna manga, "Kaua i kalua pali na i mule rovu mule i kania kaluana na bolo i hirolo pal na i mule rovu mule na i due laemule na abo."

Chapter 3

¹Tarigu maki liu, barau ieni iau a herea a lalalu ni luana i mano ne mutou ni vapaisia nabutalanga ne mutou ni nabutalea mule na maki lobo turana nabutalanga ne mutou ge tabuli kamumu liu. ²Iau a vuranga manga mutou go nabutalea mule na kavunaga a profet lobo ortou takitala malamuga arkana lo e Gare ne tou Eiusus Kristus i habia na ngvana aposel. ³Maki muka liu mutou go rovi mukea i mangae, a bakovi ni kavuna hale ortou go bele na ni lobo na parava na ortou go mulimaia kapulonga hale nertou. ⁴Ortou go kavuna hale mangae, "Ngarika e Kristus ge mule rovu mai? Malamuga maki lobo i bele ortou tabuli manga kua na mulina mai manga tubune miseu maki i mate pali." ⁵Ortou lehea a kavunga manga iena. Kara manga, ba ortou vuranga ni rovia kavunga ne Deo ilatave, eia i taki na mori i bele na i taki popo na malila i hataplakia nalu na i rike mai. ⁶Mulmulina Deo i takia na marungulolo i bele na i lata halea malila turana maki lobo. ⁷Ge manga mule na parava barau ieni na sinahaulu turana malila rulu davdava kai ge valuluhia manga kua kavunga ne Deo. Ortou dava parava na kot na bakokovi ge bitoie Deo ge hale lobo. ⁸Vakilipi vogu liu, iau a vuranga liu manga mutou go rovia kamumia manga, ne Deo na paravana tara i manga 1,000 tahuvala 1,000 tahuvala i manga kua parava taku. ⁹Bakovi ranga ortou nabutalea manga, Gare i kemikemi kia liu kana promis vona. Bakua. Eia i kemi kane mutou na ge dava. Eia bai vuranga manga tara ge velu. Eia i vuranga manga bakovi lobo ge kuloi ortou kana vulvulonga hale. ¹⁰Na parava ne Gare ge mai manga bakovi ni vinako. Mori ge tampaga muka na ge lobo liu. Kai ge gutia malila turana maki lobo. ¹¹Manga maki lobo ge hale kia na vulvulonga iena. Memutou go matau latavae na mutou arkana bakovi na ngatavivine? Mutou go holi na mulimaia vulvulone Deo. ¹²Mutou go davea na paravane Deo ge mai na mutou go leho garu ni latavovoe na parava iena. Naparava iena kai i vululu ge gutia mori turana maki lobo na ge latea manga nalu. ¹³Na promis vona, tou vokni davdavea na heven kalaba turana malila kalaba turana vulvulonga kamumu ge vonga vona. ¹⁴Mangaena tarigu maki liu, mutou davdava kana maki lobo iena ge bele, mutou go leho garu kua ni mahuli ne mutou ge bakua pekato na mutou lalaho turana tamudi kamumu na matane Deo. ¹⁵Gare i kemikemi ke mutou na i vonga i davdava popo. Eia i leho manga kia ieni, kanara, eia i vuranga ni bole rovu tou. Tarine tou liu Pol i herea na kavunga popo ieni ne mutou turana save na Gare i habia vona. ¹⁶Ngna lalau lobo i herea, eia i kavuvuna kana maki lobo ieni. Ieni i muholi liu manga, ranga kavunga tou ba to go rovi kamumia. Manga iena bakovi ba ortou rovi kamumia na kavunga ne Deo na bakovi a bilip nertou bai garu ni takitalea na kavunga na ortou pulelaia. Ortou leho manga kia ieni na kavunga ranga ne Deo popo. Misia manga ortou popo ortou go hale. ¹⁷Manga iena tarigu maki liu, mutou rovia pal na maki lobo. Mutou go matamai mutou kamumu. Mutou naha ni longo mai a bakovi ni hudhudo ni pula kavunga na ge hudo mutou na mutou go hataplakia bilip ne mutou. ¹⁸Mutou go pagitala muka mule kana ni dodo na go bolea save kamumu ne Gare ne tou Iesus Kristus. Tou go marige kana rana ne vona barau ieni na parava lobo. Muholi liu.

2 John

Chapter 1

¹Mano na vinai mukmuka ngatavine taku turane tuna maki, erei iau vuranga maia imuholiliu - ba e iau kua, bakua avinai lobo ere rovia kavunanga ne Deo- ²manga kavunanga ne Deo ivonga turane tou ge vongo manga iena. ³Ni dodo, tamudi kamumu, ni matau kamumu ge vonga turane tou mai ne Deo Tamane tou ne Eiusus Kristus, tune Tata, imuholi na vuranga. ⁴Iau marige liu manga iau vilomaia pal ranga tune mutou maki mulimaia kavunanga i muholi liu, manga miseu bolea nga kavunanga ne Tata. ⁵Barau iau hoa turane mutou, gnatavivine- bai manga iau herea ne mutou a kavunanga kalaba, bakua, iena kua tou longea pal malamuga- manga tou ge vuraga mai tarine tou maki ranga. ⁶Iena vuranga, manga tou ge lalaho lilo na kavunga ne vona. Iena kavunga, manga kua mutou longea malamuga, koe go lalaho lilo vona. ⁷Vinai bililo ortou hudhudo ortou vurtala lae pal na vulvulona malila, na ortou bai takitata manga e Eiusus Kristus i mai manga bakovi. Iena vinai hudhudo na ortou tage manga e Eiusus Kristus. ⁸Mata rovu kane koe, manga koe bago hataplakia amaki tou lobo tou lehea, manga kua go bola mapana besi. ⁹Ere vinai mano mungmuga na bartou paishi tata lilo ni vateteli ne Kristus ba ortou tahoka e Deo. Ere kua i paishi lilo ni vateteli, eia kua tahoka e Tamana turane Tuna. ¹⁰Manga tara viliki mai vom na bai habia ni vateteli iena, bago kabea dili na luma vom na bago marige kia. ¹¹Era vliki marige kia i lilo turana vulvulona i hale. ¹²Iau tahoka maki bililo ni here mano ne mutou, ba vuranga ni here na lalau turana ni agago. Baka maki, iau vuranga ni mai ne mutou ni kavuna turane mutou, manga ni marige ne tou ge lobo taku. ¹³Tune klobam go vunia pal i haba haro vom.

Jude

Chapter 1

¹Jut, abakovi mugaia leho ne Iesus Kristus turane tarana Jems, mano na vinai erei e Gare i kena ortou, vuranga lilo ne Deo e tamane tou, nugu garu ne Iesus Kristus: ²Ni dodo vomu, tamudi kamumu, turana vuranga ne Deo ge vuno muholiliu turane mutou. ³Turagu, maki iau a here garu mai ne mutou na vovulone Deo i leho ni bole rovu tou. Iau nabutalea mange iau ga here mai ni taki mutou ni paishi garu nugu tata garu a bilip e Deo i habia na vinai lobo vona. ⁴Ba mutou rovia manga e ranga vinai ba ortou bilip ne Deo i kaploho mai na vinai ge vateteli ortou kana kavunga hudhudo ge puloia kavunga ne Deo ni leho akapulonga hale. Orto ba ortou bilip kia abakovi muka, eia Gare ne tou Eiusus Kristus. Malamuga liu e Deo i taki mangae, abakokovi mangae ge vurtala na kot ne Deo, ortou ge velu. ⁵Mutou ngongoa pali kia, iau taga bole rovu mule anabutanga ne mutou mule. Iane mangae malamuga a Gare i bole tala vinai ne Israel i vurtala o Isip, mulmulina i latahale avinai ba ortou bilip kaneia. ⁶Imangae popo angelo bililo ortou ba vuranga ni matau kamumu kia na namba turana garunga ne Deo i habia ne ortou, ortou bole mule ortou hataplakia mule a muline ortou. Mangaena e Gare i kisi ortou kana sen ortou ge matau na bavi manga kua ena. Eia uru ortou na bavi na tuanga i uvo hale liu, ortou ge dava aparava na kot muga ne Deo. ⁷Manga kua e Sodom turane Gomora turana tuanga mukmuka igagavi ne ortou, ortou leha kapulonga hale kana angelo. Orto mulimaia vulvulonga hale ortou ba matau kamumu muli maia vulvulone ortou, mangaena ortou bola mapana hale na kai baka ni lobona. Maki lobo ianni malamuga pal, manga tou ge nabutalea ba tou ge mulimaia. ⁸Manga dala ena, abakovi vulenlena ertou muli maia ni vulena hale vona na ge latahale a kaine ortou. A varune ortou i muka na ortou pula ngava ne Deo na ortou haho rovu a angelo ne heven popo. ⁹Manga Angelo Maikel ivapo turana satan kana podanavudi ne Moses, Maikel bai lehea tara maki, bae koli rovu tara ngava ne Satan. Eia taki, "Gare i poe mai koe". ¹⁰Manga hena a bakovi i halo ka maki ba ritou i ngo onga kia. Eritou manga animol bakua varu ne ertou. A vovulonga ne ritou lata hale ritou. ¹¹Mutou mamata kamumu! Eritou i lalaho ni mulimaia vovulonga ne Ken. Eritou nabutala ni bole a kedo manga Balam i lata pekato. Manga varu ne ritou i muka lilo ne Deo Manga Kora a vovulonga i velu. ¹²A bakovi lobo ena ortou hale liu manga rakalu vonga na kaka ninga muka go lehea, ortou ge kakani turana mahelanga - avinai kani kumkumi. Orto manga mori ibakua vala ahipu kave lelea; kai na haro, ba ortou vuvua - mate ngai lua, lipia. ¹³Orto manga bobolu lilo na dari, ura vuhuna mahelanga; hadahada imano bubalae, Kanara auvo i muka hale liu ivonga pal i davdava baka ni lobona. ¹⁴Enok eia ialu bakovi mumuli ne Adam, eia taki pali malamuga manga e, "Iau misia Gare i puru mai turana vinai ba ortou vurpota liu turana angelo vona. ¹⁵Eia mai ni lata hale ortou na ge kotim abakokovi lobo. Tege lata vinai ba ortou bilip kane eia ortou ge rovia harka maki hale ortou latea. Ranga pekato bakokovi e Deo i vuranga manga ortou ge misia liu harka maki ortou lehea. ¹⁶A bakokovi na gnaiena ortou tamudi halhale, na kavuna sisilu na parava lobo. Orto mulimaia vulvulone ortou i hale. ortou popohe na kura lalae na bole rikrike rane ortou. Orto hudhudo a bakokovi ge mulimai a vuranga ne ortou. ¹⁷Manga mutou tarigu maki, mangae mutou nabutalea mule kavunga na aposel ne Gare ne tou Eiusus Kristus, i taki tala pal. ¹⁸Orto taki tou mangae, "Na parava ni lobo, a bakokovi ni hudhudo ge mai, ortou ge bitoia e Deo na mulimaia vulvulone ortou i hale." ¹⁹Abakokovi na ngiena ortou lata halhale avinai. Orto mulimaia nabutanga ne ortou abakovi na malila, Hanunu ne Deo bai vonga turane ortou. ²⁰Manga mutou tarigu maki, na parava lobo mutou bilip garu ne Deo na matau lilo na Hanunu ne Deo na kana Gare ge koli mutou. ²¹Mutou matau lilo na vuranga ne Deo na parava lobo. Mutou dava tamudi makigi ne Eiusus Kristus na ge habi ne mutou ni mahuli i baka ni lobona. ²²Mutou dodea avinai ere a bilip nertou bai garu. ²³Mutou kolia vinai ranga vona kara bae ortou ge mano na kai ge lata hale ortou baka ni lobona. Mutou ge mangege na dodea vinai ranga, na mutou matau basi kana bakovi vulvulonga hale manga kua kuloi nertou popo i katoki liu. ²⁴Deo i mata mai mutou kamumu liu na mutou ba ge boru, na ge vanunu mutou mano na tuaga vona, na mutou ge bakua ni vurua, e mutou ge tahoka ni marige i muka liu. ²⁵Iena Deo taku kua eia koli tou lilo ne Eiusus Kristus, Gare ne tou. Eia i king, i mata maia maki lobo. Rana i muka turana garunga lobo novena. Eia matau malamuga liu barau ieni, na go vonga manga ieni kua. imuholiliu.